

Kaposvári Bajcsy-Zsilinszky Utcai Központi Óvoda

OM: 033742

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2019.

TARTALOMJEGYZÉK

	JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	3.
I.	BEVEZETŐ	4.
II.	HELYZETKÉP	6.
III.	INTÉZMÉNYI CÉLOK, FELADATOK	7.
IV.	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	8.
V.	AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	11.
	1. Az egészséges életmód alakítása	13.
	2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	17.
	3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21.
VI.	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉG FORMÁI	23.
	1. Játék	23.
	2. Verselés, mesélés	27.
	3. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc	30.
	4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	32.
	5. Mozgás	35.
	6. A külső világ tevékeny megismerése	38.
	7. Munka jellegű tevékenységek	43.
	8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	45.
VII.	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	47.
VIII.	AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	51.
IX.	GYERMEKVÉDELEM ÉS ESÉLYEGYENLŐSÉG AZ ÓVODÁBAN	55.
X.	TERVEZÉS ÉS DOKUMENTÁCIÓ	61.
XI.	ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE	63.
XII.	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	64.
XIII.	MELLÉKLETEK	65.

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

I. BEVEZETŐ

Pedagógiai Programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja (Alapprogram) alapján, a hatályos jogszabályok figyelembevételével módosult.

Nevelőtestületünk minden tagja azonosul az Alapprogramban megfogalmazott alapelvekkel.

Programunkban építünk a hazai tradicionális értékekre, megőrizzük az eddigi gyakorlatunk eredményeit és legjobb tapasztalatait. A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében óvodai nevelésünk a sokszínűsége és a szakmai megújulásra törekszik.

Tiszteletben tartjuk a gyermekek érdekeinek védelmét, és figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit is.

Pedagógiai Programunk részét képezi a tagintézmények korábban bevált helyi nevelési programja, melyek egyéni arculatukat mutatják.

ÓVODÁINK EGYÉNI ARCULATÁT A KÖVETKEZŐK JELLEMZIK	
1. KAPOSVÁRI BAJCSY- ZSILINSZKY UTCAI KÖZPONTI ÓVODA	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel ✓ Bátorító nevelés ✓ „Így tedd rá!” - referenciainstítúció
2. ARANY JÁNOS TAGÓVODA	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Képességfejlesztés játékkal, mozgással és a természet megismertetésével ✓ Környezettudatos magatartásra és a fenntarthatóságra nevelés ✓ Örökös Zöld Óvoda program
3. BÉKE UTCAI TAGÓVODA	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Óvodai nevelés a jeles napok tükrében ✓ Néphagyományok ápolása
4. JUTAI ÚTI TAGÓVODA	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Óvodai nevelés a jeles napok tükrében ✓ Népi hagyományok megőrzése, ápolása ✓ Környezettudatos magatartásra és a fenntarthatóságra nevelés

Valamennyi intézményegységünkben fontosnak tartjuk:

- ✓ A négy óvoda eddigi kiválóságainak hasznosítását.
- ✓ A nevelési folyamatok magas színvonalának megőrzését, folyamatos fejlesztését.
- ✓ A szakmai önállóság és egyéni arculat megőrzését, további erősítését.

A gyermekek alapvető tevékenysége a játék.

Biztonságérzet és szeretetkapcsolat nélkül kisgyermek nem nevelhető.

Ezért törekszünk a gyermekközpontú, szeretetteljes, befogadó, családias óvodai légkör megteremtésére.

A gyermekek érdekeinek védelmében megkülönböztetés nélkül biztosítjuk az egyenlő hozzáférést és az egyéni fejlődési ütemük, képességeik szerinti nevelést, fejlesztést.

- ✓ Mindezt jól szervezett tevékenységrendszerrel, nevelői segítséggel, *szeretetteljes gondoskodással*, a mindennapi élet feltételeinek és eszközeinek biztosításával érjük el.
- ✓ Az *óvodapedagógus értékrendjének érvényesülésével* megtanítjuk gyermekeinket környezetükben eligazodni, anyanyelvükön szépen beszélni, művészetek eszközeivel tevékenykedni, társaikkal együttműködni, óvodai hagyományokat ápolni.
- ✓ Az *óvodapedagógus, a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében* neveli, fejleszti a gyermeket az iskola küszöbéig, hogy az új feladatokra alkalmassá váljon, s közben boldog gyermekkorát megőrizhesse.

II. HELYZETKÉP

Óvodai egységünk, mint nevelési intézmény, 2009. július 1-től KMJV Önkormányzatának 48/2009.(III.24) sz. határozata alapján, az intézményhálózat átszervezése után, egy központi és három tagóvodával működik.

<i>sorsz.</i>	<i>Óvoda neve, címe</i>	<i>csoport- szám</i>	<i>férőhelyek száma</i>
1.	Kaposvári Bajcsy-Zsilinszky Utcai Központi Óvoda 7400 Kaposvár, Bajcsy-Zsilinszky u. 20.	4	100
2.	Arany János Tagóvoda 7400 Kaposvár, Arany János u. 2/a	5	125
3.	Béke Utcai Tagóvoda 7400 Kaposvár, Béke u. 51.	3	75
4.	Jutai Úti Tagóvoda 7400 Kaposvár, Jutai út 24.	2	50
	összesen	14	350

Tagóvodáink a város különböző pontjain helyezkednek el.

A lakótelepi és a családi házas környezet eltérő hatásai, más-más élettere, életstílusa miatt, óvodánkban gyermekeink szociokulturális környezete, családi háttere rendkívül heterogén képet mutat, a társadalmi rétegződés minden fokozata fellelhető.

Változó arányban nevelünk óvodáinkban hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű, illetve nevelési vagy egészségügyi problémával küzdő gyermekeket.

Az intézményünkben foglalkozunk a különös figyelmet igénylő gyermekek nevelésével, így a tehetségígéretekkel is.

Tagintézményenként:

1. Kaposvári Bajcsy- Zsilinszky Utcai Központi Óvoda

A Kaposvári Bajcsy- Zsilinszky Utcai Központi Óvoda egy közel száz esztendőes épületben működik a város központjában. Az ide járó gyermekek nagy része az óvoda környékén lakik, vagy szüleik a belvárosban dolgoznak. A családok többsége jó anyagi és kulturális körülmények között él. Elenyésző arányban, de megjelentek az óvodában az elszegényedett családok gyermekei is.

Az óvoda befogadó képessége 100 fő. Az épület ugyan nem óvodai célra épült, ám belső kialakítása lehetővé teszi a gyermekek nevelését 4 csoportban.

2. Arany János Tagóvoda

Az 1971-ben épített óvoda lakótelepi környezetben helyezkedik el. A városi óvodák integrálása következtében 2009-től lett a Bajcsy-Zsilinszky Utcai Központi Óvoda tagintézménye. 2015-ben a gyermeklétszám csökkenése miatt a 6 csoportos intézmény 125 gyermek befogadására alkalmas 5 csoportos óvodává vált.

Az ide járó gyermekek szociokulturális háttere általában jónak mondható, lakáskörülményeik megfelelőek. A lakótelepi élet hátrányait igyekszik kiküszöbölni az óvoda a mozgáslehetőségek folyamatos biztosításával, illetve a Zöld óvodai program megvalósításával.

3. Béke Utcai Tagóvoda

A Béke Utcai Tagóvoda 1979-ben, a Nemzetközi Gyermekevben 4 csoport számára épült. A demográfiai hullám miatt csökkent a gyermeklétszám, emiatt egy csoportot 2017-ben zárolni kellett. Így jelenleg 3 vegyes életkorú csoporttal működik, amely 75 gyermek befogadására ad lehetőséget.

A lakótelep közepén lévő óvodába elsősorban a környéken élő gyermekek járnak.

Az elmúlt évek társadalmi változásai maga után vonták azt, hogy óvodában is nőtt a hátrányos helyzetű gyermekek, családok száma.

4. Jutai Úti Tagóvoda

A Jutai Úti Tagóvoda Kaposvár Tüskevár városrészében, családi házas, zöldövezeti, idilli környezetben található. 1955-ben a Pamutfonó Ipari Vállalat 3 műszakos óvodájának épült 100 férőhellyel, melynek fenntartását 1991-ben vette át Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata. A vállalat megszűnéséből adódóan a gyermeklétszám csökkent.

Jelenleg 50 férőhellyel, kettő vegyes életkorú gyermekcsoporttal működik.

A gyermekek többsége szeretetteljes családi környezetből érkezik, de olyanok is vannak, akik édesanyjukkal-testvéreikkel az óvoda mellett lévő Borostyán Anyaotthonban élnek.

III. INTÉZMÉNYI CÉLOK, FELADATOK

Az óvodák összevonásából adódó céljaink, feladataink:

- ✓ Egymás munkájának megismerése, óvodán belüli tudás felszínre hozása
- ✓ Találkozási pontok keresése a tudás átadása érdekében
- ✓ Integrált munkaközösségek működtetése
- ✓ Egységes értékrend kialakítása
- ✓ Szakmai sokszínűség támogatása
- ✓ Tagóvodák egyéni arculatának, adottságainak, specifikumainak megtartása
- ✓ Csapatépítés érdekében közös programok szervezése

IV. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, JÖVŐKÉP

1. GYERMEKKÉP

A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség.

Programunk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését vállalja fel.

Az óvodai nevelésünk során minden gyermek egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesül. Törekszünk meglévő hátrányai csökkentésére. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának

Igyekszünk megalapozni a tulajdonságok és képességek közül az alábbiakat:

- ✓ A saját szükségletek kifejezésének képességét
- ✓ A kulturált magatartás szokásait
- ✓ A tisztelettudó beszédet a felnőttekkel, társaikkal szemben
- ✓ A különbözőség tolerálását
- ✓ A társakkal való együttműködést
- ✓ Kreativitás képességét
- ✓ Környezettudatos magatartást

2. ÓVODAKÉP

A gyermek szocializációjában az elsődleges szintér a család, így a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodáink kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet vállalnak.

Ennek alapvető feltétele a családdal való sokszínű együttműködés.

Óvodánk a szülők - mint közvetlen partnerek – igényeit az alábbi területeken elégíti ki:

- ✓ Nyugodt, bizalommal teli, szeretetteljes óvodai légkör.
- ✓ Gyermkeink sokoldalú személyiségfejlesztése.
- ✓ Nevelő partneri viszony a gyermekek óvónőjével, dajkával.
- ✓ Igényes kulturális és egyéb rendezvények, szolgáltatások biztosítása.
- ✓ Szolgáltatások szervezése.
- ✓ Jól felszerelt tiszta, esztétikus környezet kialakítása.
- ✓ Betekintési lehetőség nyújtása az óvoda életébe.
- ✓ Nyitott óvodai programok felkínálása.
- ✓ Iskolai életmódra való igényes felkészítés.

Az óvoda funkciója:

- ✓ Óvó-védő
- ✓ Szociális
- ✓ Nevelő- személyiségfejlesztő

Az óvodai nevelés célja:

- ✓ Az óvodások sokoldalú harmonikus fejlesztése.
- ✓ A gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, a hátrányok kiegyenlítése, csökkentése.
- ✓ Az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevétele.
- ✓ A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése.

Az óvodai nevelés alapelve:

- ✓ A gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, bizalom és megbecsülés öveze.
- ✓ Egyéni készségek és képességek kibontakoztatása.
- ✓ Az alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodjanak.
- ✓ Mással nem helyettesíthető szabad játék tiszteletben tartása.
- ✓ Tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése.
- ✓ A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, nyelvi nevelése, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása.
- ✓ A migráns családba tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése, társadalmi integrálása, az emberi jogok és alapvető szabadság jogok védelme.

Az óvodai nevelés a szabad játékon keresztül biztosítja:

- ✓ Az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtését
- ✓ A testi, szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor- specifikus alakítását
- ✓ A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységet

3. INTÉZMÉNYI JÖVŐKÉP

Olyan intézménnyé kívánunk válni, ahol a pedagógiai munka kiváló minősége, a gyermeki személyiség tisztelete, és a partnerközpontú működés alapvető érték.

- ✓ Arra vállalkozunk, hogy a családi nevelést kiegészítve kibontakoztassuk, fejlesszük a ránk bízott gyermekeket; szeretetteljes, nyugodt légkört biztosítva számukra.
- ✓ A gyermekek gondozásán túl célunk tisztelettudó, udvarias, segítőkész, egymást elfogadó gyermekek nevelése, akik megismerhetik a környezettudatosság alapjait. Különböző pedagógiai módszerek alkalmazásával érzelmi kiegyensúlyozottság megalapozására törekszünk.
- ✓ Tudatosan törekszünk a gyermekek gyengeségeit, erősségeit megismerni, és erre építve fejleszteni képességeiket.
- ✓ Az erkölcsi normáknak, partnereinknek, valamint a fenntartó kívánalmainak megfelelően, társadalmi helyzetre való tekintet nélkül, minden kisgyermek, beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekeket is, sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődését biztosítjuk.

Arra törekszünk, hogy az intézménybe kerülő gyermekek eltérő neveltségi szintjéhez képe-
sek legyünk alkalmazkodni.

- ✓ Célunk, hogy intézményünkben az iskolai élethez kudarc nélkül alkalmazkodni tu-
dó, megfelelő nyitottsággal, kompetenciával rendelkező gyermekek kerüljenek az
iskolába.

Nevelési programunk magas színvonalú megvalósítása érdekében:

- ✓ El kívánjuk érni, hogy szakmailag megalapozott eszközrendszerünk minden terüle-
ten kifogástalan mennyiségben és minőségben álljon rendelkezésünkre.
- ✓ Nevelésünk alapfeltételének tekintjük az esztétikus, egészséges, környezettudatos
milió kialakítását, ezért szükségesnek tartjuk tárgyi feltételeink folyamatos fejlesz-
tését.

Intézményünkben szakmailag jól felkészült technikai dolgozók és óvodapedagógusok dolgoznak.

Olyan nyitott és tanulni kész szervezet kiépítésére törekszünk, amely legfőbb összetartó
ereje a MI-tudat, melyet a partnerekkel való folyamatos párbeszéd, a célok és feladatok
közös realizálása, az együttgondolkodás, az együttműködés jellemez, így gyorsan és haté-
konyan tud reagálni a folytonosan változó igényekre és körülményekre.

Tesszük ezt annak érdekében, hogy pedagógiai munkánkat a szakmai felkészültség folya-
matos fejlődése, a minőség egyenletes biztosítása és a kiemelkedő teljesítmény jellemezze.

- ✓ Feladatunk, hogy pedagógusaink a pedagógiai programunkhoz igazodóan minél
több szakirányú végzettséggel rendelkezzenek, valamint minél többen feleljenek
meg a minősítési eljárás kihívásainak.
- ✓ Pedagógiai munkánkat továbbképzéseken való részvételekkel, szakmai konzultáci-
ókkal, az alkalmazotti közösség tagjainak folyamatos tájékoztatásával, egymás
munkájának elemzésével, értékelésével és rendszeres önképzéssel is igyekszünk tö-
kéletesíteni.
- ✓ Fontosnak tartjuk az integrált munkaközösségek, munkacsoportok létének folyama-
tos felülvizsgálatát és új távlatok keresését.

Az óvoda kapcsolatrendszerében célunk a partneri igények figyelembe vétele és az elége-
dettség megőrzése, növelése.

Arra törekszünk, hogy megmaradjon a szülőkkel való jó kapcsolat, hogy a jövőben még
több elégedett szülő vigye jó hírnevünket, és a mi óvodáinkat válasszák.

V. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladata a gyermekek testi- lelki- szellemi szükségleteinek kielégítése:

- ✓ *az egészséges életmód alakítása*
- ✓ *az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés*
- ✓ *az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása*

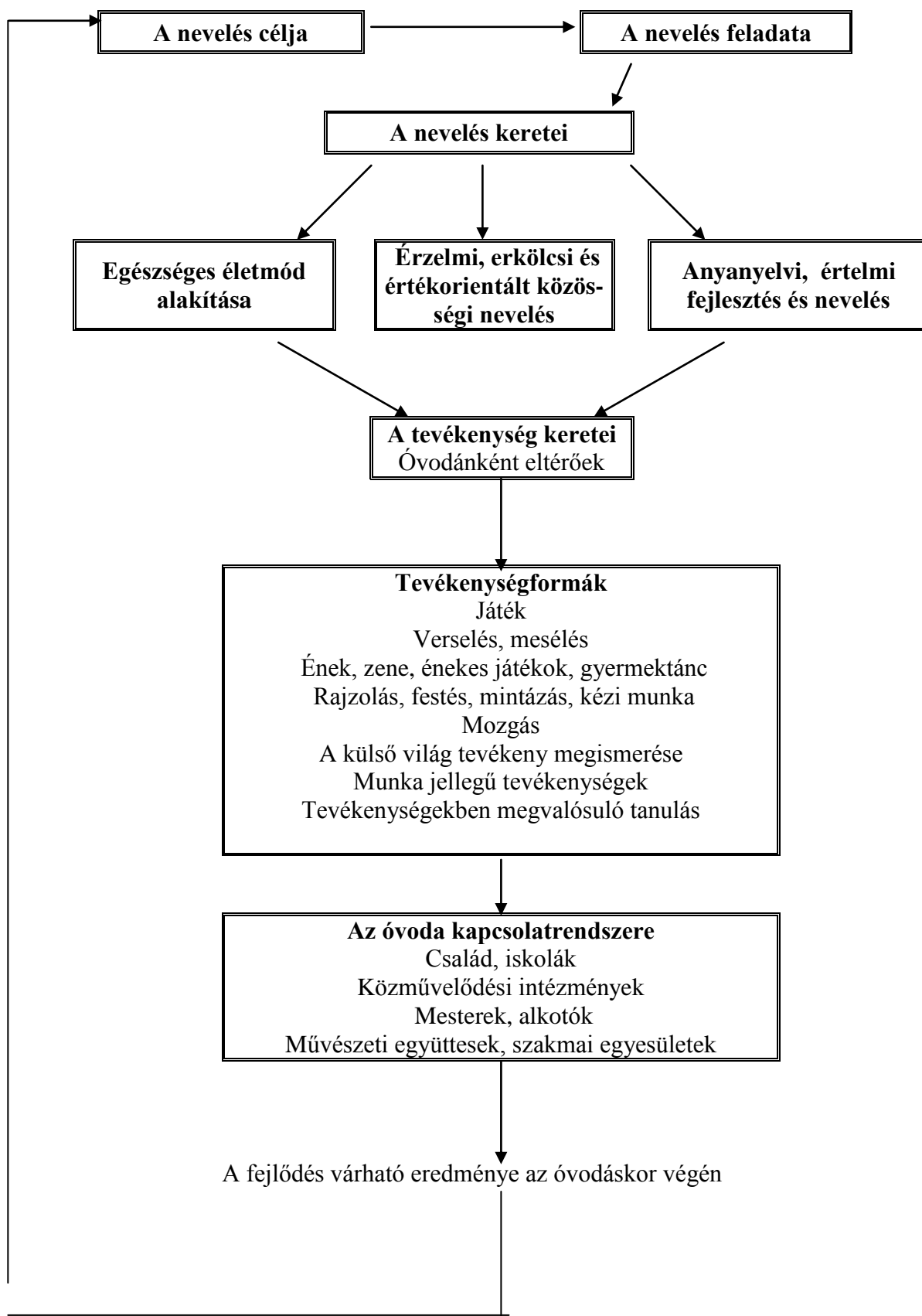
Elsődleges a testi szükségletek kielégítése, mivel ez alapozza meg a gyermekek jó közérzetét.

Szükséges olyan pszichés klíma megteremtése, ahol a felnőttek egymás közötti kapcsolatára a tisztelet, egymás segítése és az ezt kifejező udvarias hangnem a jellemző.

Fontos az óvónő és a gyermek közötti pozitív érzelmeken nyugvó kommunikációs és metakommunikációs kapcsolat megteremtése, anyanyelvi-értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Mindezek együttes hatására a gyermekek biztonságban érzik magukat, félelem nélkül, felszabadultan élnek a csoportban.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM FOLYAMATÁBRÁJA

1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmód alakításának célja:

- ✓ A gyermekek egészséges életvitel igényének kialakítása, testi fejlődésük elősegítése

Az egészséges életmód alakításának feladatai:

- ✓ A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- ✓ A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- ✓ A gyermeki testi képességek fejlődésének elősegítése.
- ✓ A helyes életritmus alakítása.
- ✓ Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés - különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése -, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés és az egészség megőrzés szokásainak alakítása.
- ✓ A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- ✓ A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos, esztétikus környezet biztosítása.
- ✓ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- ✓ A megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Megvalósítás módja:

Az óvodapedagógus az óvodai felvételi után a gyermekekről **anamnézist készít**. Ezzel elindítja a **befogadás** folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezi a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységéhez elengedhetetlen.

A növekedés, a fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Ezért az óvodapedagógus a gyerekekkel együtt folyamatos megfigyeléssel, pl. testsúly, testmagasság, szem, hajszín és méret, láb-kéz stb. **összehasonlító mérésekkel** segíti az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes **testközelség megléte**. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metakommunikációs jelzésekkel közelednek feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásaik.

A **beszoktatás ideje alatt** minden gyermekkel, a **dajkák bevonásával**, együtt végzi a teendőket, hogy megtanulhassák az egészséges életmód szokásainak sorrendjét és azok fogásait.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják, ezért az óvoda figyelemmel kíséri a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, a folyamatosság módszerének alkalmazásával.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak.

A felnőttek igyekeznek megismerni a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézik el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönzik a gyermekeket, de nem kényszerítik az ételek elfogyasztására.

A csoportszobákban és az udvaron is higiénikus ivási lehetőség biztosított, hogy a gyermekek a nap folyamán bármikor ihassanak. (ivókút)

A **testápolás** a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja.

Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélget a gyermekekkel, s csak akkor segít nekik, ha szükségük van a segítségre.

Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvoda és a család gondozási szokásainak összehangolása segít az azonos elvek betartásában.

A felnőttek különös gonddal védik a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használatához megteremtjük az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

A tisztálkodással kapcsolatos teendők közben felhívjuk a gyermekek figyelmét a víztakarékosság fontosságára, környezetünk tisztántartására /pl. használt papír zsebkendő, papírszalvéta, W.C. papír /.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket.

Az óvodapedagógus következetesen kéri a szülőket, hogy több rétegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, izléses öltözködés előnyéről.

Türelmes, meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válhatnak.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek.

Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki.

A nyugodt pihenés feltétele a csend, és a biztonság. Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni szokásait, és az otthonról hozott alváshoz szükséges babusgató eszközigényét is. Az alvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat.

Arra törekszünk, hogy lehetőleg minden alkalommal éljük át a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szendergés állapotát.

A gyermekeknek különböző az alvásigénye. Ezért folyamatos felkelést biztosítunk az alvásidő második felében a nem alvó gyermekek számára, csendes tevékenységek felkínálásával.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápolja a felnőtt mindaddig, míg szülei nem érkeznek meg. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

A kisebb gyermekeknél előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. A felnőttek óvakodnak a gyermekek megszegényítésétől, csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkal való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A **4-5 éves** korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a **gyakori rövid prevenciók**, fejlesztő tornák, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc-deformitások megelőzésében. Rendszeresen sor kerül a védőnői szűrésekre. Az óvónő felhívja a szülők figyelmét azokra az eltérésekre, amelyek kezelése szakorvosi vizsgálatot igényelhet.

A gyermekek egészségének óvását, megőrzését úgy biztosítjuk, hogy minden nap **edzési lehetőségük** van. Erre legtöbb lehetőséget a **szabadban tartózkodással** biztosítjuk, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvodapedagógus **napi mozgásos** lehetőségeket szervez.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges esztétikus, egészséges környezet megteremtése

Óvodáink feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét.

A tárgyi környezet, megfelel az egészségügyi előírásoknak, hiszen esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt. Egyedi, praktikus megoldásokat tartalmaz, így kiváló alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere **az óvodaudvar**. Úgy igyekeztünk kialakítani, hogy minden csoportnak legyen egy állandó helye. Ugyanakkor van olyan udvarrész is, ahol a különböző csoportokba járó gyermekek együtt játszhatnak. Az udvar esztétikai szépségét a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított virágoskert adja.

Minden csoport rendelkezik homokozóval. A gyermekek egészségének védelmében gondoskodunk a homok cseréjéről, naponkénti lazításáról, a homokozó és az udvar locsolásáról.

Az óvodai épületeket a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok esztétikusan, ízlésesen rendezték be. A több funkciót betöltő **csoportszobákat** alkalmassá tettük a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az

étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát ad a szülőknek is.

A természetes világítás biztosításához az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan esztétikus, kisméretű függönnyt használunk, amely nem veszi el a természetes fényt. Tűző nap esetén biztosítjuk a sötétítő függönyöket.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége többé-kevésbé biztosít minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez.

A szülők számára az öltözőben a csoportszobák melletti falrészeken vannak elhelyezve a **tájékoztató táblák**.

A **mosdóban** megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését.

A fürdőszobai tevékenységek szokásait képi formában jelenítjük meg a szokások rögzítésének elősegítésére.

Környezetvédelem

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A természethez való kötődésüket és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valódi történetek is, amiket az óvónő a megfigyelések során elmond. Mindezeket irodalmi, zenei alkotásokkal is színesítheti.

Az óvónő az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyermekek emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket *óvni, védeni kell, ezáltal fejlődik környezettudatos magatartásuk*.

A természetes anyagok "közelsége" és a velük való tevékenykedés sajátos élményt és érzelmi többletet jelent a gyermekeknek. A különböző séták, kirándulások, tevékenységek a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítását is szolgálják, amelyek belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést eredményez. Személyiségüket gazdagítva a természetszeretet szükségletként jelentkeznek.

1.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyre teszik azokat.
Zsebkendőjüket önállóan használják, köhögéskor, tüsszentéskor, orrfújáskor.
Önállóan, megfelelő sorrendben a hőmérséklethez igazodva öltözködnek.
Pihenés során ügyelnek ruhájuk, ágyneműjük esztétikus elrendezésére.
Étkezéskor önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt, italt fogyasztanak, esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
Készség szinten használják az evőeszközöket.
Kulturáltan viselkednek.
Készségesen részt vesznek a teremrendezésben.
A naposi munkát célszerűen, felelősségteljesen végzik, együttműködnek társaikkal.

2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés céljai:

- ✓ A gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.
- ✓ A szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feladatai:

- ✓ A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik;
- ✓ Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- ✓ Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- ✓ Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- ✓ A gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- ✓ A gyermek nyitottságára építve hozzásegíteni ahhoz, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja.
- ✓ Hozzásegíteni ahhoz, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Modell értékű a gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Megvalósítás módja:

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége.

A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlennek tartjuk, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül.

A gyermekekben a **családiás légkör** hatására kialakul az érzelmi kötődés társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre és tevékenységre ösztönzi őket.

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghatnak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozzuk az otthonosság érzését. A nagyobb gyermekeknek még azt is biztosítjuk, hogy meghatározott céllal önállóan kimehessenek az udvarra. (A közvetett figyelemmel kísérről nem feledkezünk meg.)

Minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma van, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Pl.: a szeretett báb, aki mindenre megtanít és megdicsér.

A közös élmények az összetartozás érzését erősítik.

A csoportban kialakult biztonságot nyújtó szokásrend segít elfogadtatni a gyermekekkel a kialakított viselkedési szabályokat, mindez hozzájárul az egyes gyermek szokás- és normarendszerének megalapozásához, erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődéséhez.

Az otthonosság érzését segíti elő az is, hogy az óvodapedagógus minden gyermeknek tároló helyet biztosít, ahová saját eszközeit, játékait, a tapasztalatgyűjtéseken talált „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja és kezelheti.

A **beszoktatás/befogadás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődését. Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt teremti meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Ezért az óvodapedagógus lehetőséget ad ahhoz, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A szülő jelenléte a gyermeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A beszoktatásban mindkét óvodapedagógus részt vesz, és a dajkával együtt gondosan készítik elő ezt az időszakot. Olyan jeleket ajánlanak fel a gyermekeknek, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Így még a kevésbé vonzó jel is kedvessé válik, hiszen ez a gyermek első esztétikai élménye az óvodában!

A sok érdekes, értékes játék mellett az óvodapedagógus mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedik a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek beszoktatásában.

A gyermekek már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végzik a mindennapi tevékenységeket, amit az óvodapedagógus sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerrel gyakoroltat. Természetesen mindenkor szem előtt tartja a gyermekek egyéni képességeit, tempóját és az otthonról hozott szokásait.

A nagyobb gyermekek segíthetnek a kiscsoportosok öltöztetésében, körül veszik őket gyengédséggel és szeretettel. A heterogén összetételű csoportok kedvezően hatnak a gyermekekre a szociális szerepek elsajátításában, a kisebbek, újak segítségével, befogadásával a pozitív minták, modellek követésével.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedtető életet biztosítunk.**

Az óvoda közösen tervezi meg, és értelmezi újra a hagyományos rendezvényeit **úgy, hogy a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltetjük.** Az óvoda ünnepnapjaiban is a jelképek, szimbólumok, a felnőttek élménykövetítése és a személyesség jelenik meg.

A gyermekeknek lehetőségük van minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran megélhessék az önállóságukat, önkifejező törekvéseiket, amely belülről táplálkozó kedvet és motivációs állapotot hozhat létre.

Így alakul ki, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is szerveződnek.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek megismerjék nemzetünk hagyományait, ezekről pozitív élményeket szerezzenek, és ezáltal hiteles, követendő mintát kapjanak, tiszteljék és becsüljék azokat. Családtagjaikkal, társaikkal olyan külsőségekben, tartalmukban visszatérő élményeket éljenek át, amelyek otthonukhoz, szülőföldjükhöz kötődik, s ezzel életre szóló útravalót kapnak.

A vegyes csoport esetén is lehetőség van arra hogy az azonos korú gyermekek tudjanak együtt tevékenykedni. Az óvodások és az idősebb gyermekek (iskolások) találkozásának lehetőségét megteremtjük. E célra használjuk fel a véletlen és a tervszerű találkozásokat.

A gyermek–gyermek, a felnőtt–gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése:

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége és gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak. A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára – egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése esetében fontosnak tartjuk a sajátos törődést, szükség esetén megfelelő szakemberek bevonását, közreműködését.

A bátorító nevelés pszichológiáját alapul véve minden kapcsolatban alkalmazzuk az alábbi elveket, melyet a szülőknek is érthetővé, alkalmazhatóvá teszünk:

A felnőtt–gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

- ✓ A felnőtt próbálja megérteni – elsősorban érzelmileg – a gyermekeket.
- ✓ Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
- ✓ A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)
- ✓ A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- ✓ A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- ✓ Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- ✓ A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- ✓ A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó beszélgetéseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.

- ✓ A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- ✓ Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- ✓ A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenjen meg a kívánság és az elvárás megnevezésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése és a kompromisszumkeresés. Mellőzendő: a megbántás, a hibáztatás, a kritizálás, a kioktatás, a kiabálás, a panaszkodás és a prédikálás. (Az óvodapedagógus minden gyermeknek biztosítsa a személyes perceket, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a saját és a mások érzésének elfogadása kapjon hangot.)
- ✓ A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- ✓ A felnőttek tilalom helyett adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt jelezze örömeivel a dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- ✓ A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. (A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.)

Az óvodapedagógus elemezze, vizsgálja a gyermekek társas viselkedését és kapcsolatát.

2.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

Jól érzik magukat, szívesen járnak óvodába, derűsek, vidámak, kiegyensúlyozottak.
Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók iránt.
Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel és társaikkal.
Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
A közösségért szívesen vállalnak munkát és azt akkor is befejezik, ha nehézséget jelent vagy érdeklődésüket már nem köti le.
Szavak nélkül is értik környezetük metakommunikációs jelzéseit, érzéseit, képesek alkalmazkodni.
Képesek kívánságaikat, törekvéseiket módosítani, esetleg elhalasztani, ha erre szükség van.
Értékelik saját maguk és társaik tetteit, őszinték.
A konfliktushelyzeteket megpróbálják önállóan megoldani.
Képesek indulataikat kontrollálni.
Betartják, alkalmazzák a csoportban kialakított szokás és szabályrendszert.
A csoportba érkezőket köszöntik, szeretettel fogadják.

3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításának célja:

- ✓ Az anyanyelv ismerete, megbecsülése szeretete.
- ✓ Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlesztése.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósításának feladatai:

- ✓ Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi formában valósuljon meg.
- ✓ Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása beszélő környezettel, helyes minta- és szabálykövetítéssel, a javítgatás elkerülésével.
- ✓ Helyes mintaadás az érthető, kifejező beszédképesség kialakításában az óvodai nevelés egészében.
- ✓ Figyelmet fordítani a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.
- ✓ Változatos tevékenységeket biztosítani a gyermekek számára az őket körülvevő természeti és társadalmi megismerésére, az egyszerű összefüggések felismerésére és gondolataik kifejezésére.
- ✓ A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása által.
- ✓ Valamennyi értelmi képesség fejlesztése a változatos óvodai tevékenységek által. (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség)

Megvalósítás módja:

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel /a javítgatás elkerülésével/ - az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van.

A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyermekek intenzívebben részesülnek az anyanyelv élményében.

A gyermekek az anyanyelv elsajátítása során teljes személyiségükben fejlődnek, mert az anyanyelv jelrendszerét a gyermekek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítják el. A beszédtanulást befolyásolja a gyermekek ép idegrendszere, a családi, a bölcsődei és az óvodai környezete.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben, fenntartsuk a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvét, ösztönözzük őket egymás meghallgatására .

Fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek által feltett kérdések megválaszolására.

A gyermek **értelmi fejlődésének, fejlesztésének feltétele** a környezet nyújtotta **érzelmi biztonság**. Az érzelmi stabilitás, a felnőtt mintája, a motivációs helyzetek a gyermeket cselekvésre készítik. Az ismeretszerzés folyamatát az érdeklődés a kereső-kutató kíván-

csiség motiválja és ezt kíséri a tartós és önkéntelen figyelem, a felfedezés, a beleélés-belefeledkezés, önálló alkotás, kreativitás és a létrehozás öröme.

A gyermek **érzékszervein keresztül, tapasztalati úton** ismeri meg az őt körülvevő világot. Az érzékelés - észlelés útján szerzett tapasztalat képezi az óvodai tanulási folyamat alapját, mely tapasztalatok felidézése, felfogása, megértése az emlékezet és a gondolkodás nélkül nem lehetséges. Az értelmi képességek fejlesztésekor **alapfeladatnak tekintjük a gyermek problémalátásának,- értésének, alkotóképességének fejlesztését**, melyhez elengedhetetlen a gondolkodási műveletek, tevékenység során történő fejlesztése.

3.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

Oldott, természetes közlésvággal rendelkeznek, érthetően beszélnek.
Nyugodtan, figyelmesen végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét.
Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszédük.
Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
Értik a kommunikációs jelzéseket és alkalmazzák őket.
Érdeklődőek a különböző tevékenységek iránt, amelyek alkotásra ösztönzi őket.

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉG FORMÁI

1. JÁTÉK

A kisgyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A pszichikumot, a kreativitást fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenység. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szüksége, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és a saját belső világából származó benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

A játék célja:

- „Maga a játék”
- ✓ A játék örömeinek átélése
- ✓ Gyermeki szabadság érvényesülése

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ A játékhoz szükséges feltételek, élményszerzési lehetőségek biztosítása
- ✓ Nyugodt, kiegyensúlyozott, érdeklődő, kezdeményező, kreatív, együttműködésre kész személyiség kibontakoztatása
- ✓ A szabad játék túlsúlyának érvényesítése
- ✓ A gyermek kíváncsiságának kielégítése, belső motivációjának, aktivitásának elősegítése
- ✓ Gyermeki fantázia gazdagításának elősegítése
- ✓ Különböző kommunikációs és metakommunikációs lehetőségek teremtése, kihasználása
- ✓ Viselkedési szabályok bemutatása, gyakoroltatása
- ✓ A megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- ✓ Az óvodapedagógus tudatos jelenlétével az indirekt irányítás biztosítása, ötletadó módszerek alkalmazása

Megvalósítás módja:

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

A nyugodt légkör

Az egész óvodai életnek elengedhetetlen feltétele a nyugodt, bizalommal teli, szeretetteljes, oldott légkör.

Ennek érdekében törekszünk:

- ✓ Az együttélés alapvető szokásainak, szabályainak kialakítására, betartására
- ✓ A kreatív, alkotókedvű légkör feltételeinek biztosítására

- ✓ Az oldott légkör megteremtéséhez minél gyakrabban humoros kifejezések, tréfás szavak használatára
- ✓ A hiteles, érzelem-gazdag óvónői magatartásra
- ✓ A kellő időben történő megerősítésre, ötletadásra, szükség szerint hatékony, korszerű konfliktus kezelési technikák alkalmazására
- ✓ A példamutató játéokra

A hely

A **megfelelő hely biztosítását** fontosnak tartjuk a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A csoportszoba kialakításánál figyelembe vesszük:

- ✓ a gyermekcsoportok összetételét és az egyéni igényeket
- ✓ a gyermekek különböző típusú játékaéhoz szükséges, változtatható helyeket.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekszik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.

Az időjárástól függően segítjük udvari szimbolikus - szerepjátékuk kibontakozását.

(pl. mozgásos játékok, ügyességi és sportjátékok, színpadi játékok megteremtésével. stb.)

Az idő

A gyermekek óvodába érkezésüktől kezdve önállóan választott játékkal játszhatnak.

A **játékhoz szükséges időt** a folyamatos, rugalmas napirend és a tevékenységekben megvalósuló tanulás jól segíti. Ezáltal a gyermekek a játékok elrakása nélkül több órán keresztül szabadon játszhatnak, van idejük elképzeléseik megvalósítására.

Az eszköz

A játéktevékenységhez szükséges anyagok, kellékek, eszközök folyamatosan a gyermekek rendelkezésére állnak.

Lehetőséget biztosítunk:

- ✓ a kreativitást kibontakoztató játékeszközök, tárgyak készítésére, alkalmazására
- ✓ az ízléses, praktikus, az alkotó készség fejlesztését elősegítő, jó minőségű, színes és egyszerű félkész és kész játékok használatára.

Az élmény

A gyermekek a környezetükből szerzett **tapasztalataikkal, élményeikkel** képesek a játék tartalmát gazdagítani. Lehetővé tesszük, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalataikat a gyermekek a játékaikban újra és újra átélhessék. A választás és vállalás önkéntessége, az utánzó beleélés, a fantáziával történő játszás képessége önkifejezésre készíti a gyermeket, fejleszti kreativitását.

Az óvodás korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva:

Gyakorló játék

A gyakorló játék során a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker ismétlésre készíti a gyermeket és ezek az újraismétlések nagy örömet jelentenek a gyermek számára.

A gyermekeknek módjuk van megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra.

Az óvodapedagógus érdeklődéssel kíséri a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítja az óvodapedagógus a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabály szerint rakosgat.

Szimbolikus - Szerepjáték

A gyerekek szimbolikus-szerepjátéka tapasztalataikat, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A környezet benyomásait a gyerekek egyénien, szubjektív módon jelenítik meg.

Az óvodapedagógus szervez és szerepeket vállal, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvéshez. A kicsik játékában teret kap a feltételek biztosítása, ezek mindegyike egyszerű mozzanatok jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segíti az óvodapedagógus. Az ötletek, a szokatlan fordulatok tág teret adnak a kreativitásnak.

A szimbolikus - szerepjátékoz nem feltétlen szükséges nagyméretű állandó helyet kialakítani, a gyermekeknek megengedjük, hogy a tereket önállóan kialakíthassák.

A szimbolikus-szerepjátékhoz szükséges kellékeket, eszközöket esztétikus kosarakba helyezzük, hogy könnyen szállítható legyen a szabadon kialakított térben.

Dramatikus játék, bábozás

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak** és a **bábozásnak**. A mesék megelevenítésében résztvevő az óvodapedagógus, modellt ad egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben minél több kelléket használnak a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség és az önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenik meg az óvodában.

Építő-konstruáló játék

E tevékenységben a gyermekek minél gyakrabban átéli az „én készítettem” alkotás örömet, mert ez az érzés további felfedezésre sarkallja. Ennek eredménye a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térvariált gazdagság.

Barkácsolás

A barkácsolás a játék igényéből indul ki és kötetlen. Nem öncélú, az elkészített eszközökkel játszhatnak, felhasználhatják szimbolikus-szerep, vagy egyéb játékfajta kiegészítőjeként is. Mivel sokféle eszközre van szükség ezért fontos a folyamatos gyűjtőmunka és az eszközök megfelelő elhelyezése, hogy a gyermekek bármikor hozzáférhessenek. Az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével jelenik meg a barkácsolás, amit az óvodapedagógus a gyermekek aktív bevonásával hoz létre. Az óvodapedagógus biztosítja a megfelelő méretű szerszámokat is.

Szabályjáték

Az óvoda a gyermekeknek biztosít olyan helyet, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött játékokat. Az óvodapedagógus felajánl **szabályjátékokat**, amit a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.).

1.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

A gyermekek képesek több napon keresztül, egyazon játéktémában együttesen részt venni.
Társas viselkedésükben megjelennek a csoport által elfogadott viselkedési szabályok.
Elfogadják, alkalmazkodnak a játék menetéhez.
Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóan szervezik meg játékukat, választják ki a szereplőket, játékszereket és eszközöket.
Társas kapcsolatukban a beszédük gazdag, kulturált és érthető.
A játék befejeztével a játékokat a kialakított helyre viszik és esztétikusan elrendezik.

2. VERSELÉS, MESÉLÉS

A tevékenység célja:

- ✓ Váljanak fogékonnyá az irodalmi művek szépségeire.
- ✓ Folyamatosan fejlődjön nyelvi kifejező készségük, képességük.
- ✓ Alakuljon ki érzelmi biztonságuk, éljenek át érzéki és érzelmi élményeket játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók és versek ismételtetésével.
- ✓ Fejlődjön értelmi szintjük, érzelmi, erkölcsi életük, pozitív irányba változzanak személyiségjegyeik, alakuljon szemléletmódjuk és világképük a mesék, elsősorban a népmesék hatására.
- ✓ Bontakozzon ki szabad önkifejezésük a drámajátékok során.
- ✓ Sajátítsák el a könyvvel való helyes bánásmódot, váljon igényükké a könyv szeretete, megbecsülése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ A felhasznált irodalmi anyagok igényes kiválasztása, összeállítása.
- ✓ Népi, klasszikus és a kortárs irodalmi élmények közvetítése.
- ✓ Az anyanyelv megismertetése, irodalmi érdeklődés felkeltése, szükséges feltételek biztosítása.
- ✓ Az óvodáskorban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás és dramatikus játékok)
- ✓ A gyermekek értelmi-, érzelmi-, és erkölcsi fejlődésének, önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek támogatása.
- ✓ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése.
- ✓ Érzelmi biztonság, érzéki - érzelmi élmények nyújtása: játékos mozgásokkal kapcsolatos mondókákkal, dúdolókkal, versekkel.
- ✓ A mindennapos meséléssel, mondókázással és verseléssel a gyermekek mentális higiéniájának biztosítása.
- ✓ A mese segítségével a kisgyermek szorongásainak megismerése és egyben oldása.

Megvalósítás módja:

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A művek kiválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése.

Óvodánkban a gyermekek egyéni és életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Az óvodapedagógus a legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítja össze. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.

Az óvodapedagógus ennek a korosztálynak olyan **meséket** választ, amelyek cselekménye egyszerű, érthető és ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek **meséi** már többfázisú állatmesék, népmesék, novellisztikus–realisztikus mesék.

Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek a vidám, humoros versek, klasszikus és kortárs költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó művei.

A **mese** a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgépének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világgépe, csodákkal és átváltozásokkal ráébereszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Az óvodáskorban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **ölbeli játékok**hoz tapadnak. Az óvodapedagógus minél több lehetőséget teremt a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismétlik az **állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat**, de úgy, hogy nem kelt bennük gyakorlás érzetet. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A gyermekek a mese többszöri meghallgatása után élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógus, majd a gyermekek fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket.

Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával ismerik meg a gyermekek a **bábokat**. Az óvodapedagógus párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket mutat be.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgatnak leporellókat, színes képeskönyveket, otthonról is elhozhatják kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

Az óvodapedagógus a vers, mese, **dramatikus játékok** illusztrálásához csak olyan kellékeket használ, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos gyermekek alkalmanként bábozhatnak, dramatizálhatnak a kisebbeknek.

Az óvodapedagógus főleg a délutáni pihenés alatt olvas fel a gyermekeknek **folytatásos mesét**.

A gyermekek fantáziája gazdag. Az óvoda a gyermeknek próbálkozási alkalmat ad a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A gyermekek a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal is kifejezik. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni a vers- és meseélményeiket. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre és az élmények felelevenítésére.

A mesélés, verselés mindennap megjelenik az óvodában.

Az óvodapedagógus közvetett módon, saját hangulati elemekkel pl. zenei szignállal, énekel vagy hangszerrel, mesepárnák előkészítésével, gyertyagyújtással stb. csalogatja a gyermekeket a mese helyére.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a hangok helyes kiejtését, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, és alakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A gyermekek a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismerhetnek meg.

A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra.

2.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

Ismernek a gyermekek korosztályuknak megfelelő mondókákat, verseket, meséket.
Várják, igényükké válik a mindennapi mesélés, mondókázás, verselés
Képesek a kedvelt irodalmi művek felidőzésére, a megkezdett mese folytatására, új kitalálására
Képesek mesei fordulatok alkalmazására mozgással történő megjelenítésére. (Mesélnek, báboznak, dramatizálnak.)
Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások (figyelem, fegyelem, csend).
Szívesen lapozgatnak leporellókat, színes képeskönyveket, vigyáznak annak épségére

3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉKOK, GYERMEKTÁNC

A tevékenység célja:

- ✓ A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- ✓ A gyermek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése.
- ✓ A gyermekek komplex személyiségfejlesztése a zenei nevelés eszközeivel.
- ✓ esztétikai élmény nyújtása, zenei ízlés, és mozgáskultúra formálása.
- ✓ Szabad játék és táncélmény biztosítása, játékos, gyermekközpontú módszerekkel az önfeledt gyermeki élmény előtérbe helyezésével.
- ✓ A néphagyomány, népi kultúra, néptánc, népzene megismertetése és megszerettetése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ Népi, klasszikus és kortárs alkotásokkal zenei élmény nyújtása, kreativitás alakítása az életkori sajátosságok figyelembe vételével.
- ✓ Zenei képességek fejlesztése változatos módszerekkel, eszközökkel.
- ✓ Dalos játékokkal, változatos mozgással különböző térformák kialakítása.
- ✓ Esztétikus mozgás, változatos mozdulatok, táncos lépések kialakítása.
- ✓ A zenehallgatási anyagok tudatos gyűjtése, művészi értékek szem előtt tartásával.
- ✓ A mozgásos, énekes játékok legyenek a mindennapok részei, melyek beilleszthetők az aktuális pedagógiai módszerekbe.

Megvalósítás módja:

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.

A tervezett zenei tevékenység folyamatleírása: (heti egy alkalommal)

Minden csoportszobában kialakítunk egy meghatározott helyet, ahol megtalálhatóak a zenei eszközök, hangszerek, dalos játékokhoz használt kellékek.

Ebben a térben „**hívogató énekkel**” zenei képességfejlesztő játékot kezdeményezünk, mikrocsoportos formában, ezáltal az egyéni képességeket figyelembe véve eredményesebben tudjuk őket fejleszteni, ezek a tevékenységek rövid ideig tartanak. Minden kisgyermeknek lehetőséget adunk a zenei tevékenységben való részvételre.

Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat **kötetlen** jelleggel szervezzük meg, ezért nem határozzuk meg a részt vevő gyermekek számát. (Az óvónő módszertani szabadsága eldönteni az adott tevékenységet hány gyermekkel kívánja megvalósítani.)

A „**szeretet üzenetek**” használatával, alkalmazásával a gyermekek jól motiválhatóak, ezáltal folyamatos visszajelzést, értékelést, bátorítást, megerősítést kapnak az óvónőtől.

Az énekes, táncos dalos játékokat, minden gyermek számára szervezzük, ahol a gyermekek és a felnőttek önfeledt, örömteli, szabad játékélményben részesülhetnek, ahol együtt van a kultúra, pedagógia, élmény, fejlődés és tanulás.

A helyi sajátosságokat figyelembe véve ezek a tevékenységek udvaron, csoportszobában, egyaránt játszhatóak.

Az ének, zene, énekes játékok, gyermektánc tartalma:

- ✓ **Ölbéli játékok:** simogatók, fejbillentők, tenyeresdi, ujjasdi, ökölütögetők, lovagoltatók, hintáztatók, ugráltatók, höcöggetők, tapsoltatók, kacagatók, különféle állat és növénymondókák
- ✓ **Népi mondókák:** csúfolók, kiszámolók, csiklandozók, tapsoltatók, természetmondókák, növény és állatmondókák, hangutánzó mondókák, páros fordulók
- ✓ **Dalos játékok:** állathívogatók, naphívogatók, esővárók, játékba hívogatók, lánykérorók, párválasztók, kapus játékok, bújós játékok, térbejárók
- ✓ **Ügyességi, és erőjátékok**
- ✓ **Mozgásos, eszközös, szellemi és párválasztó játékok**
- ✓ **Táncos elemek:** tudatos járás, egyenletes lépés, ugrás, téri tájékozódás, térformák, forgás, fordulás, fogásmódok, páros forgás, páros viszony, futás, tartás-ellentartás, egyszerű táncos mozgások
- ✓ **Zenei alapgfogalmakkal ismerkedés készségfejlesztés:** hangképzés, dallamfelismerés, dallambújtatás, egyenletes lüktetés, ritmus, tempó, dinamika, hangmagasság, zörejek, állati hangok, zenei alkotóképesség, mozgás, halk hangos, egymás és a környezet hangjai, különböző hangszerek hangjai
- ✓ **Zenehallgatás:** népdalok, balladák, magyar és más népek dalai, altatódalok, komolyzene, hangszeres zene, műdalok, ünnepekhez kapcsolódó dalok

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Megismerik néphagyományainkat, fogékonyak a népi játékok, népdalok, néptánc iránt.
Egyszerű játékos táncmozdulatokat különböző térformákban, esztétikusan szívesen végeznek.
Képesek az egyenletes lüktetést és a ritmust kifejezni változatos módon, csoportosan és egyénileg is.
Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
Képesek az improvizációra és az önkifejezésre a szabad mozgás által.
Kialakulnak az iskolába lépéshez szükséges zenei készségeik, képességeik.

Programunk Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra építi a zenei nevelést, amelyet kortárs zenei anyaggal és Balatoni Katalin programgazda által kidolgozott „Így tedd rá!” módszer zenei anyagával egészítünk ki.

Az „Így tedd rá!” módszer programja a központi óvoda csoportjaiban beépül a fejlesztésekbe, az óvodapedagógusok módszertani szabadságának megtartása mellett.

A megfogalmazott célok, feladatok megjelennek a tervezésben, s a gyakorlati munkában egyaránt.

A módszer ajánlott a tagóvodák óvodapedagógusai számára, és beépíthető a nevelő fejlesztő tevékenységbe.

4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A tevékenység célja:

- ✓ A gyermekek képi- plasztikai kifejező és konstruáló képességeinek fejlődése
- ✓ A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésének fejlődése

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ Az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, élmények befogadására, környezet esztétikai alakítására
- ✓ A szép iránti nyitottság, igényesség alakítása, esztétikai érzék fejlesztése
- ✓ A gyermeki alkotó–alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- ✓ Az eszközök használatának, különböző anyagoknak, technikai alapelemeknek a megismertetése
- ✓ Az óvodáskorban tervezhető alkotó–alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- ✓ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Megvalósítás módja:

A gyermeki alkotó–alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Változatos, megfelelő eszközök biztosítása

Eszközeink kiválasztásában törekszünk:

- ✓ Balesetvédelmi, egészségvédelmi szempontok figyelembevételére
- ✓ Praktikumra, célszerűsége
- ✓ A könnyű használhatóságra
- ✓ Esztétikum szem előtt tartására

Fontos a gyermekek kézcsontjainak ésszerű terhelése és alkotómunkájuk eredményének minősége érdekében egyaránt, hogy **valamennyi eszköz kiváló minőségű legyen.**

A megfelelő hely biztosítása

Ahol biztosított a természetes fény, elkülönített hely, vagy tér, és ahol a másutt játszó, mozgó gyermekek nem zavarják az alkotók körét.

A különböző méretű anyagok elhelyezéseihez **tároló helyekre van szükség.**

A munkaasztalt úgy alakítja ki az óvodapedagógus, hogy a mikrocsoportban tevékenykedő gyermekek kényelmesen elférnek egymás zavarása nélkül, és közel vannak az alkotóeszközök tároló helyei. Az óvodapedagógus lehetőség szerint gondoskodik az elkészült alkotások kihelyezéséről.

Megfelelő légkör megteremtése

Olyan helyzetet teremt az óvodapedagógus, amelyben a gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően ismerkedhetnek az ábrázolás eszközeivel, és azokat elővehetik, eltehetik.

Olyan légkört teremtünk az alkotó tevékenységekhez, amelybe a gyerekek szívesen bekapcsolódnak, buzgón próbálkoznak egyedül is, természetes módon kérnek segítséget, ha nem boldogulnak.

Elegendő idő biztosítása

A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermekek a tevékenység gazdagításáért, sokszínűségéért, önmaguk, belső látásmódjuk kifejezéséért vegyenek részt az alkotó munkában, a különböző technikák gyakorlásában. Ehhez egész nap folyamán biztosítjuk a teret, és a lehetőséget.

Az eszközök biztonságos kezelésének megtanítása

Az óvodapedagógus a gyermekeknek egyenként tanítja meg az eszközök biztonságos kezelését. A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez, a kézi munka egyéb fajtáihoz, a népművészeti elemekkel, a műalkotásokkal való ismerkedéshez az óvodapedagógus végig gondolja a feltételeket, s megteremti a mindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez védőruhát (köpeny, póló stb.) használnak, hogy óvják a tiszta ruhájukat.

A tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő **gyermekeknek** lehetővé teszi, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Az óvodapedagógus megtervezi a **képalkotó tevékenységek** technikáit és eszközeit. Nem tervezi a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslatot. A gyermekek az elkészült firkák után fogalmazzák meg, hogy mit alkottak.

Rajzaikban az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján jelenik meg. Gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Lehetőségük van az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra.

Képeket alkotnak festéssel, zsírkrétával, tépéssel, papírragasztással, agyagba-homokba karcolással, nyomattal stb. Szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni. Az óvodapedagógus elősegíti a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. Különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

A nagyobb gyermekek körében alakítjuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvodás társaikra és a felnőttekre is.

Az óvodapedagógus segíti a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó–alakító munkához szükséges anyagokat.

Az **építés** során megismerkednek a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

Az óvodapedagógus segíti a gyermekeket abban, hogy az építésben nagyobb méretű elemekből térben is állítsanak össze pl.: búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalat segíti az eredeti megoldások kivitelezését is.

Olyan lehetőséget teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak.

A rajzos munkaterületen esztétikus polcot, képtároló, kiállító lehetőséget alakítunk ki, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

A gyermekek segítői, megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának.

Igyekszünk bevonni a szülőket is az óvoda szépítésébe.

4.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

Képalakításban, plasztikai munkákban egyéni módon, örömmel jelenítik élményeiket, elképzeléseiket.
Munkáikra formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása jellemző
Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
Képesé válnak munkájuk és környezetük esztétikus alakítására.
A közös tevékenységekben együttműködésre képesek
Megjelenik alkotásaikban a mozgásábrázolás.
Téralakításban, építésben ötleteikkel egyéni megoldásokra képesek.

5. MOZGÁS

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására

A tevékenység célja:

- ✓ Testileg, lelkileg egészséges gyermekek nevelése
- ✓ Pozitív kompetenciaérzet kialakulása
- ✓ A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fizikai erőnlétének fejlődése
- ✓ A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek formálódása

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében
- ✓ Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek szervezése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vétele
- ✓ A mozgás iránti igény megőrzése és felkeltése, a természetes és harmonikus mozgás kialakítása.
- ✓ Alapvető mozgásformák megismertetése, mozgáskészségek alakítása

- ✓ A mozgáson keresztül a szociális képességek és az értelmi struktúrák fejlesztése
- ✓ A testséma fejlesztése, személyi zónák alakítása
- ✓ Tér - és helyzetérzékelés
- ✓ Egyensúlyérzék fejlesztése
- ✓ Szem-kéz, szem-láb koordináció
- ✓ Oldaliság fejlesztése
- ✓ Észlelés fejlesztése (alaklítás, formaállandóság)
- ✓ Finommotorika fejlesztése
- ✓ Keresztesatornák fejlesztése
- ✓ Lúdtalp - és gerinc torna

Megvalósítás módja:

Az óvodáskorban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszhető az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére.

Az óvodába kerülő gyermekeknél elsődleges feladat **testi fejlettségük** megfigyelése és **nagymozgásuk** összerendezettségének felmérése.

A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az óvodapedagógus az irányított mozgásos játékokban óvodába kerüléskor a gyermekek nagymozgásának fejlesztésére helyezi a hangsúlyt.

Megismerkedhetnek **futásgyakorlatokkal**: pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játshatnak **ugrásgyakorlatokat**: pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket majd leugrásokat.

A gyermekek megismerkedhetnek **dobásgyakorlatokkal**, **labdagyakorlatokkal**: pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás–elkapás, labda leütés–elkapás stb.

A mozgásos játékok adhatnak teret a **támaszgyakorlatok** gyakorlására: pl. csúszások, kúszások, mászások. A **talajtorna** eleme is megjelenik a játékokban: pl. gurulás a test hossz-tengelye körül. A gyermekek játszhatnak minél több **egyensúlyozó játékot**.

Az óvodapedagógus többféle kézi szert használ a különböző típusú mozgásos játékokhoz. Rendszerint megmutatja a helyes mintát, és igényli a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását.

Később a gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelennek meg a **futásgyakorlatok**: pl. futnak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Az óvodapedagógus **ugrásgyakorlatokat** szervez: pl. egy lábon, páros lábon, szökdeléseket, felugrásokat két lábról, leugrásokat két lábba, játékos helyből- és távolugró versenyeket **Dobásgyakorlatokat** tervez: próbáltatja a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák harántterpeszállásból kiinduló távolba hajítását. A gyermekek minél gyakrabban játszhat-

nak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni, elkapni és különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok segítségével gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**: pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken. A **talajtorna** anyagaként jelenik meg a guruló-átfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikórugdalozás”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem–kéz, szem–láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek játszhatnak **egyensúlyozó játékokat** 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútós szereken. Az óvodapedagógus tervez lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az óvodáskor végére a gyermekek mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában.

Hangsúlyt kap a finommotorika fejlesztése és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazása.

A gyermekek gyakorolják a különböző típusú **futógyakorlatokat**: pl. sorversenyt, váltóverseny, versenyfutást. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezhetnek **ugrásgyakorlatokat**. Szökdelnek haladással páros és egy lábon. Végezhetnek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

A gyermekek játszhatnak **dobásgyakorlatokat**. Kedvelik a **labdagyakorlatokat**. Vezetik a labdát járás, futás közben. Minél gyakrabban labdázhatnak párokban, kisebb csoportokban.

Végeznek **támaszgyakorlatokat**: pl. pók- és rákjárás, talicskázás. Ismétlik az óvodában tanult talajtorna elemeket: pl. guruló – átfordulást , a test hossz tengelye körüli gurulást stb.

Egyensúlyozhatnak a padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását, az egészséges életmódot erősítő tevékenységeket a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja, egyéni szükségleteket, és képességeket figyelembe véve.

Az irányított mozgásos tevékenységet minden korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük, különböző időkerettel.

Óvodáinkban a mozgásfejlesztés része a **mindennapos mozgás**. Törekszünk minél változatosabb játékok és mozgásfejlesztő eszközök alkalmazására. A szabadban szervezett énekes játékok és futógyakorlatok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését és mozgáskoordinációjának fejlesztését.

5.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

A gyermekek szívesen, örömmel vesznek részt a mozgásban.
Kialakul a gyermekek nagymozgása, finommotorikája, egyensúlyérzéke, összerendezett mozgása.
Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
Testsémájuk, laterálisuk kialakul.
Betartják a szabályokat a tevékenységek végzése közben, illetve alkalmazkodnak a játékszabályokhoz.
A látott mozgásminta és a hallott utasítás végrehajtására mozgással is képesek.

6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A külső világ tevékeny megismerése a környezeti problémák iránti érzékenység felkeltését, a környezeti alapfogalmak tisztázását, a környezeti értékek felismertetését, a környezethez való **pozitív attitűd** kialakítását jelenti.

A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságára építve biztosítja a gyermekek változatos tevékenységét, melyeken keresztül **tapasztalatokat szerezhetnek a** természeti és társadalmi környezetről.

A környezeti kultúra magába foglalja az életmód, a **környezettudatos szemlélet** és gondolkodás, a viselkedésmód, a **környezetvédelem** és a **fenntarthatóságra nevelés** kérdéskörét.

A tevékenység célja:

- ✓ A szűkebb és tágabb környezet mozgásos és érzékszervi felfedezése.
- ✓ A gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakulása a természeti - emberi - tárgyi világ értékei iránt.
- ✓ A környezettudatos életvitel megalapozása.
- ✓ A természetben való kulturált viselkedéshez szükséges készségek alakulása.
- ✓ Elemi ismeretek alakulása önmagukról és közvetlen környezetükről.
- ✓ A szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában.
- ✓ A gyermekek probléma érzékenységének, problémalátásának, probléma megoldásának alakulása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ A külső világ sokoldalú megfigyeltetése, környezeti értékek felfedeztetése, megszerettetése.
- ✓ A helyi hagyományok, néphagyományok megismertetése.
- ✓ A környezettudatos magatartás megalapozása.
- ✓ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- ✓ A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása és azok tevékenységekben való alkalmazása.
- ✓ Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.
- ✓ Differenciált feladatadással a gyermek egyéni fejlesztése.
- ✓ Játékos tevékenységek során matematikai képességek fejlesztése.
- ✓ A kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában a gyermek önálló véleményalkotásának elősegítése, döntési képességeinek fejlesztése.

Megvalósítás módja:

Az óvodáskorú gyermekek számára érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Óvodába kerüléskor elsősorban az óvodával és az ott dolgozó felnőttekkel ismerkednek meg. Az óvodapedagógus mindent megtesz annak érdekében, hogy a gyermekek megszeressék az óvodájukat. A biztonságérzetük kialakulása után ismerkednek meg az óvoda szűkebb környezetével.

Megfigyelik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit.

Gyűjthetnek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket.

Családtagokról hozott fotók (családi album) alapján beszélgethetnek a család tagjairól.

Megismerkednek az óvoda utcájával, épületeivel, boltjaival, az ott található intézményekkel, növényekkel. A közeli szobrokat és szökőkutakat gyermekek környezetében, gyakran megnézegetik.

Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a gyermekek környezeti neveléssel kapcsolatos felvételeket megnézhesenek. A tapasztalat- és élményszerző sétákat az óvoda utcáján túl, az óvoda szűkebb környezetében szervezi meg. Törekszik a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

Célunk, hogy tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben, keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végeznek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást.

A gyermekek ellátogathatnak az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe, piacra. Megcsodálhatják a környezetükben található esztétikai alkotásokat, parkokat. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Megismerhetik a járműveket, az óvoda környezetében élő növényeket, madarakat, bogarakat.

Az **óvodáskor végére a gyermekek** megismerkedhetnek az óvoda tágabb környezetével. Felfedezhetik az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

A gyermekek lehetőség szerint gondolnak floráriumot, és csíráztatnak, ültetnek növényeket. Ismerkedhetnek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is. Végezhetnek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal. Ismerkedhetnek a felnőttek munkájával, ellátogathatnak többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természetsarokban a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítanak.

Ellátogatnak a középületekbe: múzeumokba, színházba, kiállító termekbe, építkezésekre, óvodába, iskolába, vasútállomásra. Sok ismeretet szerezhhetnek a közlekedési eszközökről. Ellátogathatnak háziállatok élőhelyeire, megfigyelik őket közvetlen környezetükben. Összehasonlítják az ismert állatok környezetét, életmódját.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek IKT eszközök alkalmazásával mutathatja be a vadon élő állatok környezetét, életmódját.

A közös tevékenységek során kapcsolatot teremtenek társaikkal, növekszik türelmük, erősödik akaratum, önfegyelmük. Felébred bennük a felfedezési vágy, a tudás öröme, a különbözőség elfogadása.

Hagyományörzés, népszokások

A hagyományörzés úgy marad fenn, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig hagyományozódik. A programunk a hagyományörzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus beépíti a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a lakóhelyi közösség megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvodapedagógus megteremti azt a légkört, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább élhetnek kulturális gyökereink, s a mai gyerekek is megismerhetik a korábbi idők szépségét és értékét. Fontosnak tartjuk, hogy lakóhelyünk tradícióinak figyelembevételével tervezzük meg a feladatokat.

A néphagyományörzés és az óvodai élet hagyományainak tartalmi

Minden jeles napot és óvodai hagyományt egy **hosszabb előkészület vezet be**, amelyhez az óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosít változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variálja.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátás, együttmunkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát.

Maga az ünnep a külsőségeivel együtt sem merev, erőltetett, betanított, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátást biztosít.

Az együtt végzett tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés, a holnap öröme, távlatot jelent a gyermek számára. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységekre adnak lehetőséget. Célját akkor éri el, ha biztosítjuk, hogy annak szervezésében a gyermekek is részt vesznek, egyéni fejlettségüknek megfelelő tevékenységgel.

Az ünnepekről és azok szervezési módjáról közösen döntünk, néhány ünnepet több csoport részére közösen szervezünk.

Óvodáink jeles napjai, hagyományai, ünnepei

Ősz:

- ✓ Mihály napi vásár
- ✓ Állatok világnapja
- ✓ Szüret
- ✓ Köztársaság napja
- ✓ Márton nap

Tél:

- ✓ Advent
- ✓ Mikulás
- ✓ Karácsony- lucázás- kántálás-betlehemezés
- ✓ Farsang

Tavaszi:

- ✓ Nemzeti ünnepünk
- ✓ A Víz világnapja
- ✓ Húsvét
- ✓ A Föld világnapja
- ✓ Május elseje
- ✓ Madarak és fák napja

Nyár:

- ✓ Pünkösöd
- ✓ Nemzeti Összetartozás Napja

Óvodai hagyományaink:

- ✓ Születésnapok csoportonként
- ✓ Mesemondó találkozó
- ✓ Anyák napja csoportonként
- ✓ Évzáró- iskolába induló gyermekek búcsúztatása
- ✓ Gyermek heti rendezvények
- ✓ Kihívás napja
- ✓ Kirándulások

A külső világ mennyiségi, formai, téri viszonyainak megismerése

A gyermekek számára problémahelyzetek megoldására és az ehhez kapcsolódó logikus gondolkodás megalapozására is lehetőséget biztosítunk. A szűkebb és tágabb környezet megismerése közben, természetes módon juthatnak a gyermekek matematikai tapasztalatok birtokába, melyeket tevékenységeikben is képesek alkalmazni.

A matematikai kifejezések beépülnek beszédükbe. Felismerik a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik tér, sík és mennyiségfogalmuk.

A tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek-óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, önálló véleményalkotást. A gyermekek képesek szándékukat kifejezni, önállóan dönteni.

A környezet megismerése, a tevékenykedtetés során kialakulnak a gyermekben a kulturált élet szokásai, az elfogadott viselkedési formák, az érzelmi - erkölcsi viszonyok.

A tevékenység célja:

- ✓ A gyermekek problémaérzékenységének, látásmódjának, problémamegoldásának formálása
- ✓ A külső világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában

Az óvodapedagógus feladata:

- ✓ A gyermekek egyéni képességének megfelelő matematikai ismeretek fejlesztése
- ✓ Változatos problémahelyzetek teremtése
- ✓ Matematikai képességek fejlesztése
- ✓ Játékos tevékenységek során a gyermekek sikerélményekhez juttatása
- ✓ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése

6.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

A gyermekek tudják saját nevüket, lakcímüket, születésük helyét, idejét, szüleik nevét, foglalkozását.
Felismerik a napszakokat, évszakokat, az évszakok hónapok, napok ritmikus változásait.
Ismerik az évszak, növény- és állatvilág jellemzőit, az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
Ismerik és alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
Ismerik a színeket és azok árnyalatait.
Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
Ismerik a társadalmi környezet szokásait.
Képesek környezet szépítő munkavégzésre.
Ismerik a főbb ünnepkörökhöz kapcsolódó hagyományokat, jeles napokat.
Ismerik testrészeiket, azok funkcióit, tisztában vannak az irányokkal, testhelyzetekkel, kialakul az oldaliság.
Képesek alapvető gondolkodási műveletek végzésére.

7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A tevékenység célja:

- ✓ Ismerjék és szeressék meg az óvodában fellelhető munkatevékenységeket (alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, és növénygondozás)
- ✓ Alakuljanak pozitív irányba a munkavégzéséhez szükséges attitűdök, készségek, képességek és kompetenciák (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság stb.)
- ✓ Fejlődjenek a gyermekek közösségi kapcsolati a munkavégzés során
- ✓ Váljon fontossá a gyermekek számára a munkavégzéshez kapcsolódóan is önmaguk és mások elismerése, megbecsülése

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ Különböző típusú munkajellegű tevékenységek tudatos tervezése
- ✓ Munkához való balesetmentes feltételek biztosítása
- ✓ Minta nyújtása a különböző munkafajták végzése során (eszközhasználat, munkafázisok)
- ✓ A munkavégzéshez szükséges attitűdök, készségek és képességek (kitartás, önállóság, felelősség) céltudatos fejlesztése
- ✓ A gyermekek konkrét, reális, fejlesztő jellegű értékelése, önértékelésre nevelése

Megvalósítás módja:

A munka jellegű játékos tevékenység kapcsolatban van a cselekvő tapasztalással. A személyiségfejlesztés fontos eszköze. Aktív, önként vállalt tevékenység, amely során a gyermekek elsajátítják a munkaeszközök célszerű használatát, és fokozatosan képessé válnak az önálló munkavégzésre. A munka nem csak a gyermekekre gyakorol hatást, hanem környezetükre is, formálja, átalakítja. Ennek során fejlődik együttműködő-, szervező képességük és kitartásuk, felelősségérzetük. A munka saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. Az óvodapedagógustól tudatos szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Óvodába kerüléskor a **gyermekek az óvodapedagógust figyelve vesznek részt** a növények, állatok gondozásában, etetésében. Az udvari munkában követik a termések, falevelek elszállítását, a növények locsolását, és közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

Közösségi kapcsolataikat jól fejleszti az önként vállalt naposi vagy egyéb munka (pl.: öltöző, mosdófelelős, segítség a kicsik öltöztetésében stb.), egyéni megbízások, (pl. információk közvetítése, jeles napok, rendezvények előkészítése stb.), melyet az óvodapedagógus a gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe véve szervez meg. A gyermekek fokozatosan jutnak el a naposi munkában, felelősi rendszerben az önállósághoz.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek lehetőséget ad **növénygondozásra** (szobanövények, virágok ápolása stb.). A növények gondozását, a termések összegyűjtését együtt tervezik és végzik a felnőttekkel. Minden évszakban közreműködhetnek az **óvodaudvar tisztántartásában** (öntözés, az avar összegyűjtése, hólapátolás), **állatok gondozásában** (pl. madarak etetése télen). Önállóan végeznek **környezetszépítő munkát**, játéktisztítást, polcok letörlését, egyszerű javításokat.

Alkalmhoz kapcsolódóan készíthetnek vitaminsalátát, gyógyteát.

A munkaeszközök használatának megtanítása

Az óvodapedagógus minden munka jellegű tevékenység bevezetésekor ismerteti a gyermekekkel, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Segít abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segítjük azzal, ha minden munka jellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Az óvodapedagógus felhívja a gyermekek figyelmét a munkaeszközzel okozható balesetek forrásaira!

Munkafajták:

- ✓ **Önkiszolgálás:**
 - Testápolás
 - Étkezés
 - Öltözködés
- ✓ Környezet rendjének megőrzése
- ✓ Alkalmoszerű munkák
- ✓ **Közösségi munkák:**
 - Naposi munka
 - Növény-, és állatgondozás
 - Teremrendezés
 - Egyéni megbízatások

7.1. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

- A gyermekek közösségi kapcsolata, kötelességtudata kialakulóban van
- A különböző munkafolyamatok során az eszközöket rendeltetésszerűen használják
- A naposi munkát önállóan végzik
- Szívesen vállalnak egyéni megbízatásokat
- Az önként megkezdett munkát aktívan elvégzik
- Igényükké válik a környezetük rendben tartása.
- A munkavégzéshez kapcsolódóan is fontossá válik önmaguk és mások elismerése, megbecsülése

8. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Tevékenységekben megvalósuló tanulás célja:

- ✓ *Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek teljes személyiségének, képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, attitűdök erősítése.*

Tevékenységekben megvalósuló tanulás feladatai:

- ✓ A tanulás iránti igény kialakítása
- ✓ Az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazásának megtanítása
- ✓ A problémamegoldó képesség, kreativitás megalapozása
- ✓ Spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek bővítése, rendszerezése különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása
- ✓ Tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékelés

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- ✓ spontán játékos tapasztalatszerzés
- ✓ utánzásos minta és –modellkövetésre épített szokások alakítása
- ✓ cselekvéses tanulás
- ✓ gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- ✓ irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- ✓ gyakorlati problémamegoldás

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

Az óvodapedagógus törekszik módszertani kultúrájának bővítésére, csiszolására.

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus a módszereit, eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja.

A cselekvéses tanulás: felfedeztetés, ráébredés lehetősége, kreativitás kibontakoztatása, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés minél gyakrabban megjelenik a tevékenységekben.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógusok arra törekszenek, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést.

Kerülik a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét és tettét emelik ki.

Az óvodapedagógusok differenciáltan, árnyaltan értékelik a gyermekeket.

A jutalmazás sokféle módszerét alkalmazzák: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Az óvodapedagógusok kerülnek a tárgyi jutalmak osztogatását. Az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyermekeknek, de egyben elveszik a „természetes jutalom” értékét. Ezen kívül irigységet szítanak a gyermekek között.

A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Törekszünk arra, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

A tanulási folyamatban is csak akkor segítsük a gyermekeket, ha kéri a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában.

A program tevékenységrendszerében a tanulás a gyermeki tevékenység velejárója. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti- és időkeretekben valósul meg. A „valamit megtanulás” a gyerek részére spontán folyamat, a „valamit megtanítás” az óvónő részéről tudatos, célszerű tevékenység, a tanulási képesség megalapozása.

A gyerek a tevékenységformák gyakorlása során tanul, gyarapodik ismerete. Cselekvés közben, érzelmein át készségeket, jártasságokat szerez, amelyek által fejlődik értelme, intelligenciája. A sajátos fejlesztőhatás az egyes tevékenységformáknál követhető.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére intézményeinkben

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelés célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus testi-lelki-szociális fejlődésének elősegítése.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A szociálisan egészségesen fejlődő, érett gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, ez a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg

Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem
Megjelenik a szándékos bevésés, és felidézés.
Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás.
Pontosabbá válnak a téri észlelési, téri tájékozódási képességei.

VII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

Óvodáink dolgozóinak létszáma, képzettsége, gyakorlata, általános emberi értékei jelentik a legfontosabb erőforrást ahhoz, hogy feladatainkat a törvényi előírásoknak megfelelően elvégezzük.

A nevelőtestület összetétele színes. Valamennyien hivatásuknak tekintik az óvodapedagógusi pályát, és tudatosan készülnek nap, mint nap a rájuk váró feladatokra.

Az igényesség jellemző a dolgozói közösségeinkre.

Óvodáinkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

- ✓ Az óvoda életében kulcsszereplő az óvodapedagógus aki a teljes nyitvatartási idő alatt a nevelőmunkát ellátja.
- ✓ Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell a gyermekek számára.
- ✓ A pedagógiai munkát és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájukkal hozzájárulnak az óvodai nevelés eredményességéhez.
- ✓ *A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.*

Alkalmazotti létszámok

Óvodánkban pedagógusokat, nevelőmunkát segítő dajkákat, pedagógiai asszisztenseket, adminisztratív és technikai dolgozókat alkalmazunk.

A foglalkoztatottak száma a feladatok ellátási szükséglete alapján kerül kiszámításra.

Az óvodapedagógusok, dajkák száma valamennyi feladatellátási helyen a törvényi előírásnak megfelelő.

	Óvoda- pedagógus	Dajka	Pedagógiai asszisztens	Óvoda- titkár, ügyviteli alkalm.	Takarító	Udvaros- karbantartó	Összesen
BAJCSY	9	4	1	1	0,50	0,50	16
ARANY	10	5	2	1	1	1	20
BÉKE	6	3	1	1	1	0,75	12,75
JUTAI	4	2	0,75	0	0,50	0,75	8
Összesen	29	14	4,75	3	3	3	56,75

/Forrás: 2019. januári létszámadatok/

Tárgyi feltételek

- ✓ Óvodáink számára biztosítottak a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.
- ✓ A tárgyi eszközöket, berendezést a célszerűség, az esztétikusság, gyermekeink mozgás és játékigényének kielégítése valamint a biztonságos kivitelezés jellemzi.
- ✓ A célszerűség mellett fejlesztéseink során előnyben részesítjük a természetes anyagokat, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül gyermekeinket.
- ✓ A gyermekek fejlődését legjobban szolgáló óvodai környezet kialakítására helyezzük a hangsúlyt.
- ✓ A gyermekek által használt tárgyakat, játékeszközöket biztonságos, számukra hozzáférhető módon helyezzük el.
- ✓ Tornaszobáink alkalmasak a speciális mozgásfejlesztésre, torna-és mozgásfejlesztő eszközökkel jó ellátottak.
- ✓ Udvaraink parkosítottak, többnyire füvesek, betonozott területtel is ellátottak. Óvodáink minden gyermekcsoportja önálló udvarrészsel rendelkezik, ahol a legszükségesebb udvari játékeszközök megtalálhatók.
- ✓ Az óvodai munkatársak számára megfelelő munkakörnyezet biztosítására törekszünk.
- ✓ Lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

A tagintézményenkénti speciális eszköz jegyzék a mellékletben található.

Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez, a napirend és a hetirend biztosítja a keretet. A csoportok óvodapedagógusai alakítják ki, amelyek az aktuálisan szervezett programok miatt csoportonként eltérőek lehetnek.

A napirend biztosítja a keretét a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységekhez. Rugalmassága a gyermek életkorához, szükségleteihez igazodik, különös tekintettel az SNI, HH, HHH, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésére.

A megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével töltődnek meg tartalommal.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program mentén folyhat az óvodapedagógusok feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek napirendje szeptember 01. - június 15. (javaslat)

Időtartam	Tevékenység
6.30 – 10.30	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Szabad játék Folyamatos testápolási teendők Folyamatos tízórai Tevékenységekben megvalósuló tanulás
10.30 – 12.00	JÁTÉK A SZABADBAN Szabad játék, levegőzés, séták, Mozgásos játék
12.00 – 13.00	Testápolási teendők Ebéd Testápolási teendők
13.00 – 15.30	Pihenés, altatás mesével, altatódallal Folyamatos felkelés, testápolási tevékenységek Folyamatos uzsonna
15.30 – 17.00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN Szabad játék

A gyermekek napirendje június 16. – augusztus 31. (javaslat)

Időtartam	Tevékenység
6.30 – 12.00	Szabad játék, mozgás (csoportszobában) udvaron Testápolási teendők Folyamatos tízórai Tevékenységekben megvalósuló tanulás Megfigyelések, séta Mozgásos játék
12.00 – 15.15	Testápolási teendők Ebéd Előkészületek a pihenéshez Pihenés, altatás mesével, altatódallal Folyamatos felkelés Folyamatos uzsonna
15.15 – 17.00	Szabad játék, mozgás (csoportszobában) udvaron

A hetirend napokhoz kötött rugalmasan alkalmazható keretet jelent. Egy-egy téma köré csoportosítva, komplex módon biztosítja az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül. Így valósítható meg a komplex ismeretnyújtás.

Hetirend szeptember 01. – augusztus 31. (javaslat)

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Külső világ tevékeny meg- ismerése	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Külső világ tevékeny meg- ismerése	Mozgás
Mindennapos tevékenység				
Mozgásos játék Verselés, mesélés	Mozgásos játék Verselés, mesélés	Mozgásos játék Verselés, mesélés	Mozgásos játék Verselés, mesélés	Verselés, mesélés

Az óvodás gyermek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, amely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenységek szabad megválasztását.

Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét.

Minden nap egy kiemelt nevelési terület köré csoportosítva valósítjuk meg a komplex ismeretnyújtást, amely kötetlenül és esetenként csoportos foglalkozások szervezésével kötött formában valósul meg.

A feladatellátási helyek csoportnaplójában követhető a kötött formában megvalósuló tanulási tevékenységek gyakorisága.

A gyermeki tevékenység változatos formája valósul meg: egyéni, páros, mikrocsoportos, csoportközi és csoportos szervezéssel.

A tanulás lehetséges formái:

- ✓ spontán játékos tapasztalatszerzés
- ✓ játékos, cselekvéses tanulás
- ✓ gyermeki kérdésekre épülő ismeretszerzés
- ✓ utánzásos minta
- ✓ modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás
- ✓ szokások alakítása
- ✓ óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, gyakorlati problémamegoldás

VIII. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda kapcsolatrendszerét a következő szempontok határozzák meg:

- ✓ Az óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő funkció
- ✓ A partnerközpontú működés
- ✓ Integrált nevelés

Közvetlen partnereinknek tekintjük:

- ✓ gyermekeket
- ✓ szülőket
- ✓ alkalmazotti kört
- ✓ kiválasztott iskolákat
- ✓ fenntartót

A közvetlen partnereink körében a PIEEM szabályzatának megfelelően különböző mérőeszközök segítségével méréseket végzünk, hogy minél jobban megismerjük elvárásaikat, véleményüket, elégedettségüket és elégedetlenségük okát.

Az így kapott adatokat elemezzük és elvégezzük a szükséges korrekciókat.

1. Az óvoda és a család együttműködése

Az óvodai nevelés a családdal szorosan együttműködve, a családi nevelésre építve, azt kiegészítve vállalja fel a gyermekek nevelését, fejlődésének segítését, valamint hozzájárul a családi szocializáció esetleg kedvezőtlen hatásának enyhítéséhez. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a család sajátosságait és az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot (segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait).

Fontosnak tartjuk, hogy megismerjük a gyermek óvodáskor előtti életét, szokásait, fejlődését, melyet anamnézis lap segítségével rögzítünk.

Az együttműködés alapelve:

- ✓ tisztelet
- ✓ kölcsönös bizalom
- ✓ empátia
- ✓ különbözőség elfogadása

Az együttműködés különböző formái lehetőséget teremtenek a folyamatos információ áramoltatására, az óvoda tartalmi munkájának és a gyermekek egyéni fejlődésének megismerésére és a szemléletformálásra.

A család óvodáról, a pedagógusról alakított képét elsősorban gyermeke hangulata, benyomásai, tapasztalatai formálják.

A szülő tud legtöbbit a gyermekről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusoknak van olyan szaktudásuk és olyan korosztályi tapasztalatuk, amely alapján hatékony segítséget tudnak nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez.

Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvodáink körültekintően szervezik meg és szabályozzák a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni.

A szülők, nagyszülők segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda a választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

A kapcsolattartás formái:

- ✓ **Családlátogatás** (lehetőség és szükség szerint)
- ✓ **Anyás beszoktatás**, a gyermek igényei szerint (Kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon a gyermeke neveléséhez)
- ✓ **Napi kapcsolattartás**, a délután folyamán (Elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről)
- ✓ **Szülői értekezletek**
- ✓ **Nyílt napok** (Előzetes egyeztetés szerint)
- ✓ **Fogadó órák :**
 - Ekkor kapnak tájékoztatást a szülők gyermekük fejlődéséről, fejlesztéséről (a gyermekek egyéni dokumentumai alapján), valamint probléma esetén közösen keresik a megoldásokat.
 - Fogadó órát az óvodapedagógus, vagy szülő is kezdeményezhet előzetes időpont egyeztetéssel
- ✓ **Szülőkkel együtt szervezett rendezvények:** Segítik az óvoda és a szülők együttműködésének erősítését. A közös programok, ünnepek szervezése feladatellátási helyenként az éves munkatervben meghatározott formában valósul meg. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból külsőségeiben és belső tartalmukban is. A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett játszó házakat, kirándulásokat, kulturális eseményeket és az ezekre való felkészülést is.
- ✓ **PIEEM** (Az óvoda évenként méri fel a szülők igényeit, elégedettségét, elégedetlenségét. Az eredményeket nyilvánosságra hozzuk. Az elégedetlenségek megoldására, intézkedési tervet készítünk. Az óvoda szabályozza a panaszkezelési rendszerét.)
- ✓ **Szülői Szervezet**
 - Az óvoda megszervezi a szülők érdekegyeztető, érdekvédelemértető fórumait. Programját az adott nevelési év célkitűzései és a szülők véleménye határozzák meg, melyet együttműködési tervben rögzítenek. A szervezettel való kapcsolattartás az óvodavezető, és a vezető helyettes feladata.
- ✓ **Alapítvány**
 - Alapítványunk hozzájárul az óvodai nevelés céljainak megvalósulásához. Forrásai a személyi jövedelemadó 1%-a, a szülői szervezettel közösen szervezett programok bevételei, pályázati bevételek.

2. Az óvoda és az iskola kapcsolata

A kapcsolattartás célja:

- ✓ Az iskola választás elősegítése
- ✓ A gyerekek iskolai beilleszkedésének megkönnyítése

A kapcsolattartás alapelvei:

- ✓ kölcsönös bizalom
- ✓ egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismerése
- ✓ visszajelzés biztosítása a mérés eredményéről

Kapcsolattartás formái:

- ✓ látogatások
- ✓ iskolai ünnepélyeken, rendezvényeken, gyermek programokon való részvétel

Tartalmas kapcsolatok kialakítására törekszünk. Óvodáinkra jellemző, hogy a gyermekek több iskolai körzetbe tartoznak. Azokkal az iskolákkal tartunk szorosabb kapcsolatot, ahova a korábbi években több gyermekünk iratkozott be, illetve akik igénylik és partnerek a közös programokban.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvoda-iskola átmenetet minél zökkenőmentesebbé tegyük.

3. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Fenntartó

Az óvoda törvényes és zavartalan működtetése valamint a pedagógiai program feltételeinek biztosítása érdekében folyamatos, együttműködő kapcsolatot tart fent a központi óvodavezető a fenntartóval. A fenntartó az intézménnyel szembeni elvárásait és az ellenőrzéseket feladattervben határozza meg.

Városi óvodák

Intézményünk vezetője tagja a városi óvodavezetői munkaközösségnek. Óvodapedagógusaink kölcsönösen látogatják a város óvodáinak szakmai rendezvényeit.

Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

Utazó szakemberei biztosítják intézményünk valamennyi feladatellátási helyén az alábbi szolgáltatásokat:

- ✓ logopédiai ellátás
- ✓ gyógytestnevelés
- ✓ konduktív pedagógia
- ✓ nevelési tanácsadás
- ✓ óvodapszichológia
- ✓ szakértői bizottsági tevékenység

Bárczi Gusztáv Módszertani Központ

Utazó gyógypedagógusai fejlesztik a többi gyermekkel együtt nevelt, integrált, speciális ellátást igénylő gyermekeket.

Egészségügyi Szakszolgálat (orvos, fogorvos, védőnő)

Ellátja a gyermekek szűrését, szükség esetén javasolja a szakorvosi ellátást.

Gyermekjóléti és Családsegítő Központ

A személyes gondoskodás keretébe tartozó alapellátást biztosítja intézményünkbe járó gyermekek és szüleik számára. A központ munkatársa együttműködési megállapodás alapján végzi tevékenységét az óvodában. Az óvónő jelzését követően az óvoda gyermekvédelmi felelőse az elsődleges kapcsolattartó.

Közösen nyújtanak segítséget a problémás helyzetekben lévő családoknak. (életviteli tanácsadás, esetmegbeszélés, pártfogó kijelölés stb.)

Közművelődési, sport és egyéb intézmények:

Rendezvényeikből az életkori sajátosságok és az anyagi lehetőségek fegyelembevételével válogatnak az óvónők.

- ✓ Megyei és városi könyvtárak
- ✓ Együd Árpád Általános Művelődési Központ
- ✓ Közösségi házak
- ✓ Múzeumok
- ✓ Csiky Gergely Színház
- ✓ Kaposvári POK
- ✓ Kaposvári Egyetem
- ✓ Liszt Ferenc Zeneiskola
- ✓ Virágfürdő
- ✓ Jégcsarnok
- ✓ Erdők Háza
- ✓ Fekete István Látogatóközpont

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményeivel:

Az oktatási tér kialakítása érdekében egy külhoni magyar óvodával kapcsolatépítésre törekszünk, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tartunk fenn.

IX. GYERMEKVÉDELEM ÉS ESÉLYEGYENLŐSÉG AZ ÓVODÁBAN

Az 1993. évi LXXIX. Köznevelési tv. a 1999. LXVIII. tv. módosítása, valamint a 2003. évi 47.§. c. pontja és az 1997. évi XXXI. Gyermekvédelmi tv. alapján határoztuk meg óvodánk gyermekvédelmi teendőit.

Minden pedagógusnak és óvodai dolgozónak munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése. E tevékenység titoktartási kötelezettséget kíván meg.

Pedagógiai munkánkban fontos, hogy a gyermek, gyermek lehessen, - jogainak tiszteletben tartásával – tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezze. Meleg elfogadó légkör biztosításával segítjük beilleszkedését, mely ténylegesen kizárja, hogy bármely gyermek, bármely oknál fogva hátrányos vagy kiszolgáltatott helyzetbe kerüljön.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségű szinten álló gyermekek nevelése sajátos törődést, bánásmódot, egyéni fejlesztést igényel az óvodapedagógustól és a dajkától egyaránt. Szükség esetén speciális szakembereket vonunk be a fejlesztésükbe (logopédus, gyógypedagógus, pszichológus...).

Az óvónő a gyermek egyéni képességeihez igazodva segíti a hátrányos és veszélyeztetett gyerekek fejlődését, pótolja az otthoni feltételbeli és nevelési hiányosságokat. A gyermek „különbözőségét” elfogadó szemlélet kialakítására törekszünk.

Az óvodai gyermekvédelmi tevékenység célja:

- ✓ Az egészséges személyiségfejlődést károsító hatások észrevétele (szociális és pszichés problémák) kiszűrése, elhárítása és enyhítése
- ✓ A hátrányos helyzet csökkentése
- ✓ A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése és aktív együttműködés a megszüntetésében

Az óvodai gyermekvédelmi tevékenység feladata:

- ✓ A családok megismerése, a hátrányos és veszélyeztetett helyzet okainak feltárása
- ✓ A szociálisan, pedagógiaileg hátrányos és veszélyeztetett gyermekek szüleinek meggyőzése illetve segítségnyújtás az okok megszüntetéséhez
- ✓ A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése
- ✓ A gyermekek egyéni fejlődését regisztráló lapok pontos vezetése
- ✓ A problémák korai felismerése lehetőséget ad a prevenció munkára
- ✓ A gyermekek korrekciós fejlesztésének meghatározása a Nevelési Tanácsadó és a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság diagnózisa javaslata alapján
- ✓ Az esetenkénti hatósági intézkedés kezdeményezése
- ✓ A családra való hatékonyabb ráhatás érdekében a külső speciális intézmények szolgáltatásainak igénybevétele (Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Központ)
- ✓ A gyermekvédelmi munka folyamatos dokumentálása
- ✓ A gyermekvédelmi feladatok ellátásáról a vezető óvónő rendszeres tájékoztatása

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése intézményünkben

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról kimondja, hogy a sajátos nevelési igényű illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése normál óvodai csoportban a többi gyermekkel együtt is történhet.

1. Sajátos nevelési igényű gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

3. Kiemelten tehetséges gyermek:

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. Integráció csak akkor valósulhat meg, ha az együttnevelés gyakorlatát és megvalósítását vállaló nevelési/pedagógiai intézményt teljesen átjárja az inklúzió pedagógiája.

Integráció: fogadás – a nevelésben SNI-s gyermekek, beilleszkedését jelenti a többségi nevelési intézményt /óvodát/ látogató gyermekek közé.

Inklúzió: befogadás – az integráció fejlettebb formája, mely a gyermek érdekében új módszereket keres. A differenciáló pedagógia jellemzi. Gondok esetén a pedagógus megpróbál változtatni viselkedésén, módszerén. Fejleszti inkluzív szemléletét, törekszik a szociális tanulás lehetőségeit kihasználva a gyermeki közösségben az elfogadás, tolerancia, segítségnyújtás szemléletének kialakítására. Az utazó gyógypedagógus partner a megoldásokban, kiegészíti, segíti a csoportban dolgozók munkáját.

Programunk alapját a humanista nevelés filozófiája képezi.

Az ember szeretetére, a közösség és az individuum együttes elfogadására nevel. A nevelési eljárásokat meghatározó problémák felismerésére épít.

Nevelésünkben érvényt szerzünk azon pedagógiai elveknek, melyek biztosítják a gyermekek mindenekfelett álló érdekének érvényesülését, az esélyegyenlőséget, az egymás megértésén és tiszteletén alapuló magatartást, és az egyéni képességek fejlesztését. Mindezek megfelelő alapot teremtenek a különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrációjához, a speciális nevelés megvalósításához.

Nyitottság és inkluzív szemlélet jellemzi az intézmény, pedagógusait és a nevelőmunkát segítő munkatársakat egyaránt.

Intézményünkben az integráció fejlettebb formáját igyekszünk megvalósítani, a **funkcionális integrációt** érvényesítjük: együtt fejlesztjük a gyerekeket a foglalkozásokon és az óvodai élet egész folyamán.

A nevelés időtartamában differenciált együttes nevelés folyik és szükség esetén az utazó gyógypedagógus, a logopédus különböző megsegítéseket végez.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását minden esetben a szakértői vélemény figyelembevételével, utazó gyógypedagógus együttműködésével végezzük.

A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási és magatartászavarral küzdő gyermekek fejlesztése minden esetben egyénre szabott terv alapján valósul meg, amelyet a szakember készít el, ugyanakkor minden egyéb tevékenység továbbra is biztosított a csoport keretében.

Az intézmény tehetséggondozó stratégiája

Óvodás korban tehetségígéretekről, tehetségre irányuló hajlamaikról beszélhetünk. Adottságaik valamilyen területen az átlagnál jobbak, és ehhez sokszor a kíváncsiságnak, és az akaratnak szokatlan erőssége társul.

Jól felismerhető a többlet képesség, a speciális irányú képességek, mozgás, zene, kézügyesség, kreativitás, ötletesség, amely a motiváló környezetben a magasabb szintű teljesítmény elérését teszi lehetővé.

Feladatunk a gyerekek erős oldalainak feltérképezése, fejlesztése, a speciális képességek megkeresése, adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak ki-egyenlítése.

Játékba ágyazottan az ének-zene, tánc, rajz, mozgás, kognitív képességek területén történik a tehetségcsírák felismerése. A percepcionális tehetség csíra (zenei, képzőművészeti, mozgásos, manipulatív) felismerése a tervszerű, folyamatos tevékenységek keretén belül lehetséges.

Az óvodai nevelés komplex tevékenységei során biztosítjuk a kiemelten tehetséges gyermek kibontakoztatását. A fejlesztést elsősorban szintén a **funkcionális integrációt** alkalmazva, a csoportban a napi tevékenységekbe ágyazva differenciáltan végezzük.

Pedagógiai programunk tartalmazza a tudatosan felvállalt, az óvodai nevelési időben és az azon kívüli tevékenységek nagy számát, például: sportversenyek, szabadidős tevékenységek, ünnepélyek, óvodán kívüli versenyek, városi rendezvények, tehetségfejlesztő műhelyek működtetése.

Személyiségfejlesztő munkánk alapelve:

- ✓ Mivel minden gyermek egyformán értékes, a hatékony fejlődés, fejlesztés alapja az elfogadás
- ✓ Az egyéni bánásmód elvének figyelembevételével alakítjuk ki sajátos módszereinket
- ✓ Nem az a fontos, hogy a gyermek mit nem tud, hanem azt keressük, amit már megtanult és erre kívánunk építeni
- ✓ Fontos számunkra, hogy ebben a fejlesztő kapcsolatban a gyermek elsősorban jól érezze magát
- ✓ A gyermekcsoportokban úgy próbáljuk alakítani az érzelmi kapcsolatokat, hogy a másik iránti elfogadás, a segítség érzése domináljon

Az integrált nevelés célja:

- ✓ A különleges bánásmódot igénylő gyermekek egyénre szabott differenciált fejlesztésben részesülnek, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósul meg.
- ✓ Az elvárások igazodnak az adott gyermek fejlődésének üteméhez.
- ✓ A csoporttársakban kialakulnak a szociális kompetenciák, a társak iránti felelősség-érzet, figyelmesség, gondoskodás, az egyéni különbségek elfogadása

Az integrált nevelés megvalósításának feladata:

- ✓ A külső szakember a gyermek eddig elért fejlettségi szintjéről indulva egyénre szabott fejlesztési tervet készít, mely alapján végzi a fejlesztést
- ✓ Együttműködik az óvodapedagógussal és segítséget nyújt a gyermekkel való speciális bánásmódhoz, fejlesztéséhez, a gyermek fejlődéséhez szükséges tárgyi feltételek kialakításában.

Az integrált nevelés megvalósításának feltételei:

- ✓ Osztott és osztatlan óvodai csoportokban 1-2 fő sajátos nevelést igénylő gyermek nevelése
- ✓ A fogadó csoportban, két óvodapedagógus, egy szakképzett dajka és szükség szerint nevelést segítő pedagógiai asszisztens
- ✓ Kapcsolattartás az intézményen kívül megsegítést végző szakemberekkel
- ✓ A fejlesztést segítő speciális eszközök megléte
- ✓ A pedagógusok részére szakirodalom és folyamatos képzés biztosítása

Az óvodapedagógus szerepe a gyermekvédelmi munkában

A gyermekek megfigyelésével, megismerésével, családlátogatások alkalmával többoldalú információval rendelkezünk a gyermekekről, családjukról. Tájékozódunk a családok anyagi helyzetéről, nevelési elvekről, életmódjáról, életviteléről. Mindezeket az anamnézis lapok kitöltésével, családlátogatásról, beszoktatásról készült feljegyzésekkel dokumentál-

jük. A feltárt problémák, okok után kiemelt figyelmet fordítunk azokra a gyermekekre, akiknek fejlődését negatív környezeti hatások, érik.

A hátrányok elsősorban a gyermek érzelmeit érintik. Ezért nagyobb érzelmi biztonságot és mentális támogatást próbálunk nyújtani az érintett gyermekeknek és szüleiknek. Tesszük ezt türelmes, őszinte, odaforduló és segítő szándékú kapcsolat kiépítésével.

A felzárkóztatás differenciált egyéni bánásmóddal, egyéni és mikrocsoportos szervezésben történik. A gyerekek fejlesztését társas kapcsolatainak elősegítésével, érzelmi fejlődésbeli hátrányának kompenzálásával, korrekciójával végezzük. Fejlődésüket az egyéni fejlettségmérő lapok vezetésével követjük nyomon. Egyéni fejlesztési terv készítésével biztosítjuk a fejlesztést. Változatos tevékenységformák megteremtésével, élmények nyújtásával, pozitív megerősítésével hozzásegítjük képességeinek kibontakoztatásához, fejlődéséhez, hátrányának csökkentéséhez, veszélyeztetettségének megelőzéséhez. A szülőkkel folyamatos együttműködés kialakítására törekszünk. Kéréseiket, közléseiket bizalmasan, tapintatosan kezeljük, gyermekük fejlesztése érdekében használjuk fel. Szülői értekezletek, családlátogatások, nyílt napok, fogadóórák, beszélgetések során reálisan, segítőkészen tájékoztatjuk őket a közös megoldás lehetőségét keresve.

A gyermekvédelmi felelőssel közösen segítséget nyújtunk, informáljuk a szülőket problémáik, ügyeik elintézésének módjáról, útjáról, különböző alapellátásokhoz jutásról (szociális ellátások, segítő szolgáltatások...).

Gyermekvédelmi felelős önálló feladatai:

- ✓ Az óvodapedagógusokkal minden év elején közösen feltérképezi a csoportokban a hátrányos és veszélyeztetett gyermekeket, meghatározzák az ezzel kapcsolatos konkrét teendőket, kijelölik a végrehajtásért felelős személyt
- ✓ Megfelelő információ birtokában elkészíti az éves gyermekvédelmi feladattervet, melynek része az óvodai szintű kimutatás és nyilvántartás vezetése a hátrányos és veszélyeztetett gyermekekről
- ✓ Az év folyamán figyelemmel kíséri egyrészt az újonnan érkező gyermekeket, másrészt a csoportokban folyó gyermekvédelmi feladatok megvalósulását
- ✓ Ha a gyermek hátrányos helyzetű vagy veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felveszi a kapcsolatot az illetékes szervekkel. Intézkedést kér azoktól a szakemberektől, akik illetékesek a gyermekproblémáinak megoldásában (Gyermekjóléti Szolgálat, védőnő, gyámhivatal...).
- ✓ Elkészíti az éves értékelést és erről beszámol a nevelőtestületi értekezleten.
- ✓ Szükség esetén kapcsolatot tart a gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülőkkel valamint más családokkal foglalkozó szakemberekkel.
- ✓ Rendszeresen figyeli és értelmezi a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásait.
- ✓ Megfelelő önképzéssel (szakirodalom olvasás, továbbképzéseken való részvétel...) karbantartja gyermekvédelemmel kapcsolatos tudását.

Gyermekvédelmi felelős feladatai a Nevelőtestületben:

- ✓ Kialakítja az óvodapedagógusokkal az együttműködés formáit
- ✓ Segíti a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet szerinti intézményi szintű besorolást
- ✓ Konkrét ügyekben segítséget, tanácsot ad az óvodapedagógusoknak, szükség esetén közös családlátogatást végez, segítséget nyújt a gyermek családban történő neveléséhez
- ✓ Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra, kedvezményes étkezési díj megállapítására
- ✓ Segít a környezettanulmány elkészítésében ahol szükséges
- ✓ A gyermekvédelemmel kapcsolatos új információkról tájékoztatja a nevelőtestületet
- ✓ Folyamatos kapcsolatot tart az óvodavezetővel

Gyermekvédelmi felelős feladatai a szülők körében:

- ✓ Az intézményben jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát
- ✓ Nevelési év elején szülői értekezleten tájékoztatja a szülőket gyermekvédelmi tevékenységéről, segít a társadalmi erőforrások igénybevitelében (szociális juttatások...)
- ✓ A bajba jutott családok esetében segít a külső kapcsolatok keresésében

Alkalmazott formák:

- ✓ közös családlátogatás végzése
- ✓ fogadóórák tartása
- ✓ gyermek megfigyelése a csoportban önállóan vagy a szülőkkel közösen

Alkalmazott módszerek:

- ✓ A beszélgetések során a gyermek neveléséhez a pozitív értékeit hangsúlyozva tanácsot ad
- ✓ Javaslatot tesz a külső szakember igénybevitelére
- ✓ Életviteli tanácsadást tart a szülőknek

X. TERVEZÉS ÉS DOKUMENTÁCIÓ

A programunk hatékony megvalósítása és az eredményes nevelőmunka elengedhetetlen feltétele az óvónő tudatos, tervszerű felkészülése, a csoport és az egyes gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése, a fejlettség szerinti differenciálás, fejlesztés, az egyéni bánásmód alkalmazása.

Célunk:

- ✓ A pedagógiai programunk megvalósítása érdekében a tudatos tervezés érvényesüljön.

A megvalósítás módja:

Az egy csoportban dolgozó óvónők közösen készítik el, és vezetik – az önállóság és felelősség vállalás szellemében – a dokumentumokat.

Munkájuk eredményességét elsősorban önellenőrzéssel végzik.

A program hatékonyságának mérésében, programmódosításban az óvodapedagógusok együttműködnek a feladattal megbízott személyekkel, és részanyagokat szolgáltatnak.

Intézményünk szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:

Pedagógiai Program

Éves munkaterv

Óvodai csoportnapló

Felvételi és mulasztási napló

Gyermekek fejlődését
nyomon követő dokumentumok

Óvodai szakvélemény

PIEEM

Az óvodapedagógus tervezési folyamatának tartalmi kritériuma, feladatai:

- ✓ Tudatos, logikus, áttekinthető tervezés, elfogadott, közös értékrend mentén.
- ✓ Nevelésközpontúság, célok pontos megfogalmazása (ONAP, PP).
- ✓ A dokumentumok pontos, naprakész, szabályoknak megfelelő vezetése.
- ✓ Pedagógiai módszertani alapelvek figyelembe vétele: a nevelés, tanulás és a fejlesztés játékosan, játékon keresztül valósuljon meg.
- ✓ Konkrét pedagógiai jellemzők, körülmények figyelembe vétele.
- ✓ Többoldalú tapasztalatszerzésre, differenciálásra törekvő tervezés.
- ✓ Rugalmas, módosítható tervezés a felmerülő igények szerint.

A dokumentumok nyilvánossága:

- ✓ Az óvoda alapidokumentumait minden érintett számára hozzáférhetővé tesszük.

XI. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

Célja:

- ✓ A pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Feladata: elősegítse a megújulás képességét, innovációk megerősítését, szakmai kontroll segítségével a fejlődést

Ellenőrzés – értékelés folyamata az intézményben működő Önértékelési Támogató Munkacsoport öt éves feladattervének és éves munkatervének megfelelően történik a pedagógus, a vezető és az intézmény szintjén.

Az ellenőrzések, értékelések a tanfelügyeleti látogatásokhoz és a minősítésekhez kapcsolódóan szerveződnek, a meghatározott kompetenciák alapján.

Módszerei:

- ✓ dokumentumelemzés
- ✓ tevékenység látogatás
- ✓ interjú
- ✓ kérdőíves felmérés

Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése:

- ✓ pedagógiai program gyakorlati megvalósulása napi megfigyelések és az éves munkatervben meghatározott tervezett látogatások alkalmával
- ✓ dokumentumok elemzése – csoportnapló, felvételi és mulasztási napló, gyermeki fejlődést nyomon követő dokumentumok

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, ezért általános ellenőrzési joggal és feladatkörrel az óvodavezető rendelkezik. A tagóvoda vezetők a tagóvodájukban rendelkeznek ezekkel a jogokkal és feladatokkal.

Pedagógiai program ellenőrzése – értékelése:

A felülvizsgálat okai:

- ✓ jogszabály módosításból adódóan
- ✓ vezetői pályázathoz kapcsolódóan
- ✓ innovációs fejlesztésből következően

A folyamat a PDCA modell követésével valósítható meg, melybe a nevelőtestület tagjai is bevonhatóak. Az ellenőrzés, elemzés értékelése után megerősíthetjük a kitűzött célokat, vagy elvégezhetjük programunk szükséges módosítását.

XII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Kaposvári Bajcsy-Zsilinszky Utcai Központi Óvoda NEVELŐTESTÜLETE a módosított Pedagógiai Programot (%-ban) elfogadta.	
A nevelőtestületi elfogadás határozatszám: / 2019.	A nevelőtestület elfogadás időpontja: 2019. május 27.
A Kaposvári Bajcsy-Zsilinszky Utcai Központi Óvoda Arany János Tagóvodája nevében: Székely Gabriella tagóvodavezető	
A Kaposvári Bajcsy-Zsilinszky Utcai Központi Óvoda Béke Utcai Tagóvodája nevében: Tóth Judit tagóvodavezető	
A Kaposvári Bajcsy-Zsilinszky Utcai Központi Óvoda Jutai Úti Tagóvodája nevében: Valkó Klára tagóvodavezető	
A Szülői Szervezet nevében véleményezte Szél-Szerencsés Éva SzSz-elnök	
A fenntartói jóváhagyás határozatszám: A fenntartó képviselőjében	
..... Dr. Gyeneseiné Kaszás Hajnalka óvodavezető	
A Pedagógiai Program: NYÍLVÁNOS Megtalálható az óvoda honlapján: www.bajcsyovoda.hu	
Hatályos: A kihirdetéstől 2019. június 01. től visszavonásig	

XIII. MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

Kaposvári Bajcsy- Zsilinszky Utcai Központi Óvoda

Specifikumok a pedagógiai programban

A gyermekek érkezésekor az óvodai öltözőben, folyosón, nyugalmat árasztó hangszerezene szól. Különösen vigyázunk arra, hogy a zene hangereje ne nyomja el a gyermekek, szülők beszélgetését.

Ovivaléria:

A gyermekek **évszakonként megrendezett ovivalériával** találkozhatnak. Az ovivaléria megnyitása az évszak kezdetéhez kapcsolódik. Minden esetben ünnepélyesen nyitjuk meg az alkotók kiállítását, ez a nap más, mint a többi. A gyermekek kis csoportokban többször megnézhetik, megcsodálhatják a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról véleményt mondhatnak. Az óvoda ovivalériája ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető hely, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról esik szó. A gyermekek személyesen találkozhatnak a kiállító iskolásokkal, alkotókkal.

Célunk: Legyenek büszkéek óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

Így tedd rá program:

A nevelőtestület döntése alapján az Így tedd rá néptánc módszertant a 2018-19 es tanévben építettük be óvodánk programjába.

(2018 júniusában a Bajcsy Zsilinszky Utcai Központi Óvoda Így tedd rá Referencia intézménnyé vált.)

A korábban adaptált „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” programunk kapcsolódik a hagyományokhoz, jeles napokhoz, melyben mindig is szerepet kapott a népi játék, gyermektánc, így biztos alapját képezi az újfajta módszertan bevezetésének.

A táncos játékok nem csak a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, ismeretanyag átadására, hanem a tudatos nevelésre is szolgálnak, hatékonyabbá teszik az egész oktatási nevelési folyamatot.

Néptánc módszertanon alapuló komplex személyiség és mozgásfejlesztés lényeges területe az eszközhasználat. A népzene és néptáncra épülő program eszközei, a színes tulipánok, dió, gumiszalag, babzsák, similabda, ugróiskolák, segítik a gyermekeket abban, hogy a tánc lépéseket könnyen és gyorsan elsajátítsák. Alkalmazásukkor a korosztályi sajátosságokat, fejlődési lehetőségeket, gyermekek igényeit, figyelembe véve a szabad, önfelelt játékélményt, helyezük előtérbe, nem a produkciót.

Célunk: Játékos formában, a hagyományos népi játékok, mondókák, kör és ügyességi játékok, ugróiskolák, és mozgásra készítő egyszerű játékok segítségével kerüljön fejlesztésre

a gyermekek mozgáskészsége, miközben észrevétlenül sajátítják el a magyar néptánc alapjait, és értik meg egy-egy motívum struktúráját.

Nevelési céljaink, feladataink kiegészüljenek az Így tedd rá programmal.

Feladatunk:

- ✓ A módszer által valósuljon meg, a gyermekek fejlesztésének, nevelésének támogatása, a pedagógus kompetenciák fejlesztése, mely során a pedagógusoknak lehetősége nyílik kibontakoztatni erősségüket, szakmai fejlődésüket.
- ✓ A tanult játékokkal a gyerekek iskolába lépéséhez szükséges készségek, képességek erősítése, elsajátítása.
- ✓ A népi játékok és népdalok komplex ismereteinek közvetítése.

Az óvodapedagógus feladata:

- ✓ A módszer megismerése, hiteles alkalmazása, népszerűsítése.
- ✓ A gyermektánc módszereinek gazdagítása önképzéssel, szakmai megbeszélésekkel, munkacsoportos foglalkozásokon való részvétellel.
- ✓ Széleskörű ismeretszerzés, a gyermekjátékok típusairól, játékokról, népdalokról, hagyományokról.
- ✓ A program beépítése a mindennapokba, a különböző tanulási tevékenységekbe, óvodapedagógus kreativitásának kibontakoztatása.
- ✓ Szabad játék és táncélmény biztosítása, játékos, gyermekközpontú módszerekkel az önfelelt gyermeki élmény előtérbe helyezésével.
- ✓ Szakmai, módszertani alapossággal, az életkori sajátosságokat figyelembe véve, tudatos tervezés.

Ovifoci: Pedagógiai programunk egyik fő alappillére a mozgás, ehhez kapcsolódva csatlakoztunk az OTP Bozsik Intézményi Programhoz.

Célunk: A közösségformálás, a gyermekek egészséges életre, mozgás szeretetére nevelése.

A PP megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>Az egészséges életmód fejlesztésének eszközei</i>		
Tisztálkodási eszközök és szerek	x	
Étkezéshez megfelelő eszközök	x	
Tálak, kancsók, kisebb-nagyobb merítőkanalak	x	
Tálcák, poharak	x	
Gyermekfektetők, fektető tárolók	x	
Képes szimbólumrendszer	x	
<i>Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztésének eszközei</i>		
Esztétikus ovigaléria	x	
Képes projektek	x	
Szakkönyvek	x	x

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>Anyanyelvi, értelmi nevelés fejlesztésének eszközei</i>		
Értelmi képesség fejlesztő játékok	x	x
Anyanyelvi játékkészlet	x	
Új szakkönyvek		x
<i>Játék fejlesztésének eszközei</i>		
Szimbolikus – szerepjátékhoz szükséges eszközök	x	x
Konstruáló játékok	x	
Szabadjátékokhoz való eszközök	x	
Különböző típusú építőjátékok	x	
Udvari tároló kosarak	x	
Udvari játékok, játékeszközök	x	x
<i>Verselés, mesélés fejlesztésének eszközei</i>		
Új szakkönyvek		x
Mese CD-k		x
Esztétikus mesesarok eszközei	x	
<i>Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc fejlesztésének eszközei</i>		
Zenei képességfejlesztő játékok	x	
CD-k zenehallgatásokhoz	x	
Hangszerek, népi hangszerek		x
Gyermek – óvodapedagógus által barkácsolt hangszerek		x
ITR megvalósításának eszközei		x
<i>Rajzolás, mintázás, kézi munka fejlesztésének eszközei</i>		
Esztétikus alkotósarok, alkotás eszközei	x	x
Mini galéria	x	
<i>Mozgás, mozgásos játékok fejlesztésének eszközei</i>		
Különböző mozgásfejlesztő eszközök, tornaeszközök	x	
Új korszerű eszközök		x
Wesco tornaeszközök	x	
<i>A külső világ tevékeny megismerésének fejlesztési eszközei</i>		
Könyvek, társasjátékok, kártyák	x	
Távcső, mikroszkóp, nagyító	x	x
Természettudományos könyvek	x	x
Projektor	x	
Fényképezőgép, videó kamera		x
<i>Munka jellegű tevékenységek fejlesztésének eszközei</i>		
Gyermekméretű munkaeszközök	x	x
Felnőtt méretű munkaeszközök	x	x

2. számú melléklet

Arany János Tagóvoda

Specifikumok a pedagógiai programban

Környezettudatos nevelés:

Örökös Zöld Óvoda: Önálló arculatunknak fontos eleme, mely során hangsúlyos a szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, táplálkozási szokásalakítás. Zöld jeles napok megünneplése, energiatakarékosság elvének alakítása, óvodakert gondozása.

Célunk: A környezet megismerésére és megóvására nevelés. A fenntartható fejlődés érdekében környezettudatos magatartásformálás megalapozása, alakítása.

Madárbarát Óvoda: Madárvédelem fontosságának kiemelése, évszaknak megfelelő madáretetés, madáritatás, odú elhelyezése és megfigyelése, programok ajánlása szülőknek és gyermekeknek közösen.

Célunk: A természet és a környezethez való pozitív érzelmi viszonyulás, állat és természetvédő szemléletalakítás valamint az ehhez kapcsolódó tevékenységek tudatosítása.

Erdei Óvoda: Időtartama három nap, ami kiváló lehetőséget ad a természetközeli élet megismerésére. Nagycsoportosaink számára ajánljuk, akik már alkalmasak arra, hogy három napot szülők nélkül, pedagógusainkkal töltsenek.

Célunk: Olyan viselkedésminták gyakorlása, melyek segítségével elsajátítják az élő természet megfigyelésének módját, a környezet védelmét és tiszteletben tartását.

Öko Manók játéka: Nagycsoportosaink részére szervezett foglalkozásokon a figyelem középpontjába kerül az állatok élete és védelme, az energiatudatosság, a jeles zöld napok, a szelektív hulladékgyűjtés, az újrahasznosítás, a fenntarthatóság.

Célunk: A környezettudatos szemléletmód megalapozása, a csoportban és a családban szerzett ismeretek bővítése.

Évszakonkénti versenyjátékok: Korcsoportonkénti mozgásos, jeles napokhoz kapcsolódó, óvodaszintű játékok, melyet a Zöld Óvodai munkaközösség szervez, adott időszaknak megfelelő eszközökkel, feladatokkal.

Célunk: Az egészséges életvitel alakítása érdekében mozgásos szabály és versenyjátékok rendezése óvodásaink számára.

Mozgásfejlesztés:

A mozgásos nap **kötetlen részében** sokoldalú tapasztalat szerzésére nyílik mód.

Célunk: A nap első részében az, hogy a gyermekek az óvónő által tudatosan kiválasztott eszközökkel szabadon, egyéni fejlettségüknek, igényeiknek megfelelően mozoghassanak.

A nap következő részében a **kötelező foglalkozások** értékeit megtartva együtt vesznek részt a fejlesztésben.

Mozgásos nap lezárásaként **csoporközi szervezési formában** foglalkozunk a gyerekekkel.

A vegyes életszervezésű csoportokban a nagycsoportosok száma alacsony, ezért kevés lehetőség adódik arra, hogy kipróbálhassák ügyességüket a korosztályon belüli versenyekben, játékokban. Ezért hoztuk létre 2-2 csoport nagyjai (szomszédos nagycsoportosok) részére ezt a szervezeti formát.

Célunk: A gyermekeknek lehetőséget nyújtani a csapatszellem átélésére, összetettebb szabály és versenyjátékok elsajátítására.

Oviolimpia: Az olimpia évében kerül megszervezésre, a Sportcsarnok vagy az Aréna kinti pályáján, az olimpiai hagyományoknak megfelelő szervezéssel (dobogó, érem, jutalom), óvodásoknak megfelelően leegyszerűsítve.

Célunk: A hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés megalapozása, a nemzeti identitástudat kialakítása.

Ovifoci: Pedagógiai programunk egyik fő alappillére a mozgás, ehhez kapcsolódva csatlakoztunk az OTP Bozsik Intézményi Programhoz.

Célunk: A közösségformálás, a gyermekek egészséges életre, mozgás szeretetére nevelése.

Óvoda népszerűsítése:

Manóházi ovis játékok: Játzóházat szervezünk a leendő óvodásaink és szüleik részére a koraesti órákban.

Célunk: A közös játék során, ismerkedés az óvodánkkal, az óvoda játékaival, a csoportokban dolgozó felnőttekkel.

Mosolygós óvoda: A folyosón és a csoportszobák előtt elhelyezett táblákon bölcsességeket, jókívánságokat helyezünk el.

Célunk: Igyekszünk a napi jókívánságainkkal mosolyt csalni a szülők és egymás arcára.

Megemlékezés óvodánk névadójáról:

Mesemondó találkozó: Óvodánk névadójának időpontjához igazítva, csoportos és óvodai szintű mesemondásra nyílik lehetősége a vállalkozó kedvű gyerekeknek, akik teljesítményük elismeréseként oklevelet kapnak a találkozó végén

Célunk: A mesemondás, mesélő kedv népszerűsítése, mesehallgatás szokásainak belsővé válása, az együvé tartozás, egymásra való odafigyelés megerősítése.

Tárgyi feltételek

A helyi program sajátosságának megvalósításához, a környezet megismerésének, a gyerekek játék- és mozgásigényének kielégítéséhez a meglévő eszközökön túl speciális eszközök biztosítása is szükséges.

A környezeti nevelés témaköreinek közvetlen megtapasztalása alkalmanként, városon kívüli helyszíni foglalkozásokon valósul meg, amelyhez anyagi fedezet biztosítása szükséges (közlekedési költség, belépőjegyek), melyeket alkalmanként alapítványunk támogat.

A speciális szervezésű és komplex mozgásfejlesztő programunk az alapkészleten túl indokoltta teszi- prevenciós céllal- a mozgásfejlesztő terápiákban is alkalmazott eszközök beszerzését és további bővítését.

Hagyományos óvodai játékok, eszközök mellett fejlesztő játékok tudatos kiválasztására, vásárlására törekszünk.

A tágabb környezet megismertetését szolgáló Erdei óvodai programunk finanszírozását szülői, alapítványi támogatással biztosítjuk.

A PP megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>Az egészséges életmód fejlesztésének eszközei</i>		
Tisztálkodási eszközök és szerek		x
Étkezéshez megfelelő eszközök		x
Tálak, kancsók, kisebb-nagyobb merítőkanalak		x
Tálcák, poharak		x
Gyermekfektetők, fektető tárolók	x	
<i>Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztésének eszközei</i>		
Esztétikus ovigaléria	x	
Szakkönyvek	x	
<i>Anyanyelvi, értelmi nevelés fejlesztésének eszközei</i>		
Anyanyelvi játékkészlet	x	
Értelmi képesség fejlesztő játékok	x	
<i>Játék fejlesztésének eszközei</i>		
Szerepjátékhoz szükséges eszközök	x	
Konstruktív játékok	x	
Szabályjátékokhoz való eszközök	x	
Nagyméretű, színes fakockák		x
Udvari, mozgásfejlesztő játékok: futó biciklik, rollerek, műanyag motorok, kosárpalánk, trambulín	x	
Udvari játékok: hinta, mérleghinta, mászóka, csúszda		x
<i>Verselés, mesélés fejlesztésének eszközei</i>		
Új szakkönyvek	x	
Fejbábok, ujjbábok	x	
Mesekönyvek, lapozgatók	x	
Mese DVD-k, CD-k	x	
<i>Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc fejlesztésének eszközei</i>		
Zenei képességfejlesztő játékok	x	
CD-k zenehallgatásokhoz	x	
Ritmus hangszerek	x	
IKT eszközök	x	

ITR eszközök		x
Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka fejlesztésének eszközei</i>		
Esztétikus alkotás eszközei	x	
<i>Mozgás fejlesztésének eszközei</i>		
Különböző mozgásfejlesztő eszközök, tornaeszközök	x	
Új korszerű eszközök	x	
Wesco tornaeszközök	x	
<i>A külső világ tevékeny megismerése</i>		
Könyvek, társasjátékok, kártyák	x	
Távcső, mikroszkóp, nagyító	x	
Terepasztal		x
Természettudományos könyvek	x	
Diavetítő		x
Projektor	x	
Matematika tartalmú képességfejlesztő játékok	x	
Társasjátékok, számkártyák	x	
<i>Munka jellegű tevékenységek fejlesztésének eszközei</i>		
Gyermekméretű söprű, talicska, gereblye		x
Felnőtt méretű eszközök bővítése		x
Munkaruha, védőruha, cipő, kötény		x
Felnőtt méretű kapa, gereblye, lombseprű		x
Kis méretű ültető szerszámok		x

3. számú melléklet

Béke Utcai Tagóvoda

Specifikumok a pedagógiai programban

Helyi pedagógiai programunkat: „**Bújj-bújj zöld ág**”- „**Óvodai nevelés a jeles napok tükrében**” a Jutai Úti Tagóvoda nevelőtestületével együtt készítettük el, figyelembe véve helyi sajátosságainkat és körülményeinket.

Programunkban a néphagyományörzés, az érzelmi nevelés hatékony eszközeként hangsúlyos szerepet kap. A hagyományörző szemléletű nevelés, az óvodáskorú gyermek érzelmi, értelmi fogékonyságára épít. A program összetett tevékenységrendszeréből fakadó motivációk, az érdekes élményekkel a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. A népi mondókák ritmikussága, az énekes játékok mozgáselemei, a hangulatörző népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak. A népmesék, népdalok, népi mondókák, a régi szokások, népi játékok felelevenítésével a gyermekek közvetlenül válnak részeseivé a hagyományokon alapuló vidám szórakozásnak és ismeretgyűjtésnek.

Meggyőződésünk, hogy az óvodás korú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltező hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, és ezáltal hiteles, követendő mintákat kapjon.

A hagyományápoló nevelés visszatérő közös tevékenységeivel, hagyományaival a gyerekek egy olyan világot ismerhetnek meg, ami eddig ismeretlen volt számukra. A néphagyományörzés erősíti az óvodai élet hagyományait és népszokásörző jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol, a jeles napok szokásai és viselkedésmintái mindezt gazdagítják. Óvodánkban minden évben megemlékezünk a jeles napokról, felelevenítjük a régi hagyományokat, szokásokat. Ilyenek pl. Mihály napi vásár, szüret, Márton nap, Advent, Karácsony, Húsvét, Pünkösd.

A jeles napokhoz kapcsolódóan 2017 őszétől óvodánkban elindult a *Kézműves Műhely*, ahol az óvodánkba járó tehetséges gyermekek az ünnepkörökhöz kapcsolódó remekműveket készíthetnek. A műhely munkáit a szülők mindig nagy örömmel tekintik meg az óvoda folyosóján, és a webes felületünkön. A műhely működése rendkívül pozitív visszahangra talált mind a szülők, mind a gyerekek körében.

Tárgyi feltételek

Programunk elsősorban a játék, a néphagyomány ápolás eszközeivel és a környezettudatos magatartás alakításával próbál erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért meglévő készleteinket az alábbi eszközökkel kell kiegészíteni.

A játék feltételeinek javítása

Természetes anyagok (kincsek) biztosítása, a szerep-és szabályjáték kelléktárának bővítése, a drámajáték eszköztárának fejlesztése (paraván, textíliák, jelmezek, maszkok).

A barkácsolás eszközeinek biztosítása

Ollók, ragasztók, természetes anyagok (kukoricaszár, fadarabok, termések, magok, kavicok stb.); az eszközök tárolásához esztétikus tároló lehetőségek megteremtése.

Mesekuckó kialakítása

Párnák, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, CD-k, mese doboz a tanult meséknek, verseknek, mondókáknak, eszköztárolók, polc.

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Folyamatosan elhasználódó anyagainak, eszközeinek pótlása, ill. újabbak biztosítása. Különböző méretű, színű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, formalyukasztók, fonalak, anyagok, madzagok, eszköztárolók, polcok, agyag, szövőkeretek.

Fejlesztő játékok

Az eltérő fejlődési ütemű gyermekek fejlesztéséhez: mozgásfejlesztő eszközök /egyensúlyozók, különböző méretű labdák stb./, továbbá értelemfejlesztő eszközök /puzzle, társasjáték, memória, dominó stb./

Hangszerek

Gyermekek - óvónők által barkácsolt ritmushangszerek, óvodás ritmuskészlet, népi hangszerek, jelképek a tanult dalokról.

Különböző mozgások játékok

Labda, babzsák, különböző méretű szalag, bot, színes kendők, zászlók, kézi szerek szükségesek a mozgásfejlesztéshez.

Kirándulások

Hátizsákok, nagyítók, kulacsok, plédok szükségesek.

Szakkönyvek

Elsősorban azok, amelyek programunk minél magasabb szintű megvalósítását segítik /jeles napok, néphagyományok/, amelyek segítséget nyújtanak, a hatékony gyermekneveléshez /megismerésben - lelki segítségnyújtásban –fejlesztésben – felzárkóztatásban - tehetség-gondozásban/ illetve gyakorlati tanácsot adnak a szülőkkel való együttgondolkodás és együttnevelés kialakításához, kommunikációs problémák kezeléséhez.

Az óvoda esztétikumának javítása, fejlesztése

A nagyon elhasznált bútorok cseréje, ill. festékek, textíliák, díszek beszerzése.

Udvari játékok

Folyamatos csere, eszközkészlet bővítése. (kerékpárok, rollerek, rotikum stb.)

Az udvari játéktároló építési lehetőségének megteremtése nélkül a további eszközkészlet bővítés lehetetlen. (Béke Utcai Tagóvoda)

Videó-és magnófelvételek készítése

Video kamera, digitális fényképezőgép, foto papír, CD-és magnók, CD-k, (mesék, zenei anyagok), DVD-lejátszó szükséges.

A PP megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>Az egészséges életmód fejlesztésének eszközei</i>		
Tisztálkodási eszközök és szerek	x	
Étkezéshez megfelelő eszközök	x	
Tálak, kancsók, kisebb-nagyobb merítőkanalak	x	
Tálcák, poharak	x	
Esztétikus asztalterítő	x	
Egészséges pihenést biztosító gyermekfektetők		x
Fektető tárolók		x
<i>Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztésének eszközei</i>		
Szakkönyvek		x
Bábok, rongybabák, macik, plüss játékok	x	

<i>Anyanyelvi-, értelmi nevelés fejlesztésének eszközei</i>		
Társasjátékok, memória, kirakók, kártyák	x	
Anyanyelvi játékkészlet	x	
Új szakkönyvek		x

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>Játék fejlesztésének eszközei</i>		
Esztétikus babakonyha, babaszoba- bútor, textíliák		x
Szerepjátékhoz szükséges eszközök	x	
Természetes anyagokból készült játékok /bölcső, babakocsi/		x
Természetes anyagok		x
Konstruktív játékok	x	
Szabályjátékokhoz való eszközök	x	
Nagyméretű, színes fakockák	x	
Esztétikus játéktároló kosarak, polcok		x
Udvari játékok: babaház, kerékpárok, rollerek,	x	
Udvari játéktároló		x
Udvari játéktároló edények	x	
<i>Verselés, mesélés fejlesztésének eszközei</i>		
Bábparaván	x	
Különböző bábtípusok (marionett, ujj, zsák)	x	
Dramatizáláshoz fejdíszek, maszkok, kellékek	x	
Mesekönyvek, lapozgatók	x	
DVD / CD - lejátszó	x	
Mese DVD-k, CD-k	x	
<i>Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc fejlesztésének eszközei</i>		
Zenei képességfejlesztő játékeszközök		x
CD-k zenehallgatáshoz	x	
Óvodás ritmuskészlet	x	
Népi hangszerek	x	
Szakkönyvek	x	
<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka fejlesztésének eszközei</i>		
Természetes anyagok		x
Könyvek barkácsoláshoz	x	
Esztétikus eszköztároló kosarak, polcok		x
Formalyukasztók	x	
Speciális ollók	x	
Korszerű papírok, anyagok, festékek, kréták, ceruzák stb.		x
Állványos rajztábla		x

<i>Mozgás, mozgásos játékok fejlesztésének eszközei</i>		
Különböző mozgásfejlesztő eszközök, tornaeszközök	x	
Új korszerű eszközök		x
Wesco tornaeszközök		x

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>A külső világ tevékeny megismerése</i>		
Szakkönyvek jeles napokról, néphagyományokról	x	
Társasjátékok, kártyák	x	
Távcső, terepasztal		x
Természettudományos könyvek		x
Digitális kamera		x
Diavetítő	x	
Projektor	x	
Digitális fényképezőgép, foto papír		x
Hang és képgyűjtemények évszaknak megfelelően	x	
Matematika tartalmú képességfejlesztő játékok	x	
MINIMAT eszközök	x	
Társasjátékok, számkártyák	x	
<i>Munka jellegű tevékenységek fejlesztésének eszközei</i>		
Gyermekméretű söprű, talicska, gereblye		x
Felnőtt méretű eszközök		x
Munkaruha, védőruha, cipő, kötény		x

4. számú melléklet

Jutai Úti Tagóvoda

Specifikumok a pedagógiai programban

Gyermekeink, családi légkörű, gyermekléptékű berendezési tárgyakkal felszerelt csoportokban töltik napjaikat, ahol lehetőség nyílik testvérek, ismerős gyermekek együttnevelésére, gondozására is.

Helyi pedagógiai programunkat: **„Bújj-bújj zöld ág”- „Óvodai nevelés a jeles napok tükrében”** a Béke Utcai Tagóvoda nevelőtestületével együtt készítettük el, figyelembe véve helyi sajátosságainkat és körülményeinket.

Programunk sajátossága, hogy az óvodai nevelést a néphagyomány-ápolás érzelmre ható eszközrendszerével gazdagítja. Meggyőződésünk, hogy az óvodás korú gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, és ez által hiteles, követendő mintákat kapjon, amelyek otthonához, szülőföldjéhez kötik. Hagyományörző nevelésünk során a jeles napokhoz kapcsolódóan olyan világot tárunk gyermekeink elé, ami eddig ismeretlen volt számukra. Csak néhányat kiemelve, ilyen például a Mihály napi vásár, a szüret, a Márton napi lakomázás, betlehemezés, pünkösddőlés stb.

Arra törekszünk, hogy e jeles napokra való készülődésbe vagy annak megtartásába a családokat is minél hatékonyabban bevonjuk pl.: Mihály napi vásár, szüret, Advent, karácsony, húsvét.

Aranykapu Meseműhely:

Intézményünkben több éve működik az Aranykapu Meseműhely.

A népmesék, népdalok, népi mondókák, a régi szokások, népi játékok felelevenítésével a gyermekek közvetlenül válnak részeseivé a hagyományokon alapuló vidám szórakozásnak és ismeretgyűjtésnek.

Környezet védelme:

Alapvető értéknek tekintjük a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó környezettudatos szokások alakítását, elmélyítését. Ezt szolgálják a folyamatos és rugalmas napi-rendbe ágyazott környezettudatos tevékenységek, a világnapokról való megemlékezések, kirándulások, múzeumlátogatások. Mindezt a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítjuk és aktív cselekedtetéssel párosítjuk. Tevékenységeinkbe a családokat is igyekszünk minél jobban bevonni pl. FÖLD napja, Madarak és fák napja.

Célunk: Gyermekeink, az óvodáskori élményeikre támaszkodva, felnőtt korban képesek legyenek aktívan tenni környezetükért.

Mozgásfejlesztés:

A testi képességek fejlesztésére mindkét csoportnak külön, jól felszerelt, tornaterem áll rendelkezésére. Hatalmas udvarunk a játékos mozgáslehetőség sokféleségét kínálja. Ezen lehetőségeinket kihasználva szervezünk évente több alkalommal, közös családi rendezvényeket, sportnapokat, ovis bajnokságot. Heti rendszerességgel, délutáni programként tartunk gyermekeinknek „**Megmozgató**” ovitornát.

Biztosítjuk a kiemelten **tehetséges gyermekek** kibontakozását, pedagógiai programunk ezért is tartalmazza a tudatosan vállalt, az óvodai nevelési időben és az azon kívüli tevékenységek nagy számát: sportversenyek, szabadidős tevékenységek, ünnepélyek, óvodán kívüli versenyek, városi rendezvények, tehetségfejlesztő műhelyek.

Tüskevári Manoda:

2018. októberétől elindítottuk óvodánkban a Tüskevári Manodát. Minden hónap 1 délelőttjén megnyitjuk az intézmény kapuit az érdeklődő szülőknek, a kisgyermekükkel otthon tartózkodó anyukáknak. Lehetőséget adunk az anyukáknak és gyermekeknek az egymással való ismerkedésre, közösségalkításra, tapasztalatok megosztására és egyben az óvodai életbe való betekintésre.

A PP megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>Az egészséges életmód fejlesztésének eszközei</i>		
Tisztálkodási eszközök és szerek	x	
Étkezéshez megfelelő eszközök	x	
Tálak, kancsók, kisebb-nagyobb merítőkanalak	x	
Tálcák, poharak	x	
Esztétikus asztalterítő	x	
Egészséges pihenést biztosító gyermekfektetők	x	
Fektető tárolók		x
<i>Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztésének eszközei</i>		
Szakkönyvek		x
Bábok, rongybabák, macik, plüss játékok	x	

<i>Anyanyelvi-, értelmi nevelés fejlesztésének eszközei</i>		
Társasjátékok, memória, kirakók, kártyák	x	
Anyanyelvi játékkészlet	x	
Új szakkönyvek		x

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>Játék fejlesztésének eszközei</i>		
Esztétikus babakonyha, babaszoba- bútor, textíliák	x	
Szerepjátékhoz szükséges eszközök	x	
Természetes anyagokból készült játékok /bölcső, babakocsi/		x
Természetes anyagok		x
Konstruktív játékok	x	
Szabályjátékokhoz való eszközök	x	
Nagyméretű, színes fakockák		x
Esztétikus játéktároló kosarak, polcok		x
Udvari játékok: babaház, kerékpárok, rollerek,	x	
Udvari játéktároló	x	
Udvari játéktároló edények	x	
<i>Verselés, mesélés fejlesztésének eszközei</i>		
Bábparaván		x
Különböző bábtípusok (marionett, ujj, zsák)	x	
Dramatizáláshoz fejdíszek, maszkok, kellékek		x
Mesekönyvek, lapozgatók	x	
DVD / CD - lejátszó	x	
Mese DVD-k, CD-k	x	
<i>Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc fejlesztésének eszközei</i>		
Zenei képességfejlesztő játékeszközök		x
CD-k zenehallgatáshoz	x	
Óvodás ritmuskészlet	x	
Népi hangszerek		x
Szakkönyvek	x	
<i>Rajzolás, mintázás, kézi munka fejlesztésének eszközei</i>		
Természetes anyagok		x
Könyvek barkácsoláshoz	x	
Esztétikus eszköztároló kosarak, polcok		x
Formalyukasztók	x	
Speciális ollók	x	
Korszerű papírok, anyagok, festékek, kréták, ceruzák stb.		x
Állványos rajztábla		x
<i>Mozgás, mozgásos játékok fejlesztésének eszközei</i>		

Különböző mozgásfejlesztő eszközök, tornaeszközök	x	
Új korszerű eszközök		x
Wesco tornaeszközök		x

Eszközök, felszerelések	Rendelkezésre áll	Hiányzik, hiányos
<i>A külső világ tevékeny megismerése</i>		
Szakkönyvek jeles napokról, néphagyományokról		x
Társasjátékok, kártyák	x	
Távcső, terepasztal		x
Természettudományos könyvek		x
Digitális kamera		x
Diavetítő	x	
Projektor	x	
Digitális fényképezőgép, foto papír	x	
Hang és képgyűjtemények évszaknak megfelelően	x	
Matematika tartalmú képességfejlesztő játékok	x	
MINIMAT eszközök	x	
Társasjátékok, számkártyák	x	
<i>Munka jellegű tevékenységek fejlesztésének eszközei</i>		
Gyermekméretű söprű, talicska, gereblye		x
Felnőtt méretű eszközök		x
Munkaruha, védőruha, cipő, kötény	x	

5. számú melléklet

INTÉZMÉNYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM

Az esélyegyenlőségi program törvényi háttere

A 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról, valamint az 1993. évi LXXIX. közoktatásról szóló törvény előírja az óvodás korú gyermekek hátrányos megkülönböztetésének megelőzését, továbbá a közoktatásban résztvevő óvodás gyermekek esélyegyenlőségének megteremtését.

Az intézményi esélyegyenlőségi program célja

Az intézményünk esélyegyenlőségi programjának alapvető célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Ezen belül alapvető, hogy lehetőséget adunk a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréshez, és hangsúlyt fektetünk az esélyteremtésre, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálására.

Célunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének megteremtése, melyet a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk folyamán érhetünk el.

A szociálisan hátrányos helyzetű családok gyermekei öt éves korukra elmaradhatnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb szociális háttérű társaikhoz képest. Az elmaradás oka lehet a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönözése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltég, és az otthoni környezet hiányosságai.

A tudatos óvodai pedagógiai munka a hátrányokat az óvodai nevelés során csökkenteni tudja.

A hátrányos helyzetből származó lemaradások - szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve - sikeresen ellensúlyozhatóak.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az intézményünk esélyegyenlőségi programjának célja, hogy meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésében és esélyegyenlőségük elősegítésében.

Intézményünk esélyegyenlőségi programjának elemei a halmozottan hátrányos helyzetű, hátrányos helyzetű, gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és nagyobb eredményességgel áll a nevelési folyamatok fókuszában, melynek jellemzője a gyermekközpontú és családoorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma (óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, pszichológus stb.) egymásra épülő, egymást kiegészítő hatásait fontosnak tartja. Ösztönözzük az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Intézményünk esélyegyenlőségi programjának megvalósításához elengedhetetlen a következő sajátosságokból fakadó kiemelt területek vizsgálata, feladataik meghatározása:

- ✓ Helyzetelemzés, szervezési feladatok
- ✓ Intézkedési terv
- ✓ Megvalósítás - pedagógiai gyakorlat
- ✓ Kötelezettségek és felelősség
- ✓ Gyermekvédelemmel, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok
- ✓ Partnerkapcsolatok működtetése
- ✓ Szülőkkel való kapcsolattartás
- ✓ Óvodai-iskolai átmenet támogatása
- ✓ Óvodán kívüli szervezetekkel való együttműködés
- ✓ A nyilvánosság biztosítása
- ✓ Konzultáció és visszacsatolás
- ✓ Intézményi önértékelés, eredményesség
- ✓ Szankcionálás

Intézményünkben a humán erőforrás létszáma megfelel a törvényi előírásoknak.

Intézményünkben sem SNI, sem a hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében szegregáció nincs.

Szervezési feladatok

Az óvodai felvétel a Kt. 65.§ (1) bekezdése alapján történik.

Intézményünkben érvényre jut a közoktatásról szóló 1993. évi LXXXIX.tv. 65. § (2) bekezdése, miszerint „a gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, amelynek körzetében lakik, ahol szülője dolgozik” az intézmény a fenntartótól rendszeresen megkapja a körzetében tartozó utcajegyzéket.

Az óvodai felvételekről, bekezdés szerint a felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők véleményének figyelembevételével. Különös figyelmet fordítunk arra, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek a lakóhelyükhöz, illetve a szülők munkahelyéhez közel eső intézményegységünkbe kerüljenek.

A Kt. értelmében 3 éves kortól a gyermek óvodakötelezett.

A gyermek óvodai távolmaradásának igazolása a házirendben megfogalmazottak szerint történik.

Intézkedési terv

Azonnali beavatkozást igénylő folyamatok:

- ✓ Minden olyan helyzet és eljárás, ami a hatályos törvényeknek nem megfelelő (különös tekintettel a 1993. évi LXXIX. törvény A közoktatásról, és Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseire).
- ✓ Minden, az adatok vizsgálatát követően beazonosított szegregált nevelési és tanulási gyakorlat, mivel az alapvetően sérti az esélyegyenlőség elvét és korlátozza a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelési sikerességét.
- ✓ Ha igazolódik, hogy az intézmény nyújtotta bármely szolgáltatáshoz (szolgáltatások, egyéb programok) nem biztosított egyenlő hozzáférést a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.
- ✓ Ha az intézményben a sajátos nevelési igényű (SNI) és a pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermekek együttes aránya jelentősen meghaladja az országos átlagot (vagyis több 7 %-nál).

Megvalósítás a szociálisan hátrányos helyzetű valamint az SNI gyermekekre vonatkozóan

Pedagógiai munkánkat a pedagógiai programunk határozza meg, amelyben megtalálható, hogy az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérést végzünk, melyhez a szülő önkéntes alapon járul hozzá. Az óvodapedagógusok által kidolgozott, több éven kipróbált, módosított részletes anamnézis kitér a gyermek születésének körülményeire, a csecsemőkori fejlődésére, a kisgyermekkori fejlődésére, az óvodába lépéskori jellemzőkre, a család szerkezetére, a szülők iskolai végzettségére, a lakáskörülményekre, a család szabadidő eltöltésére, a család nevelési elveire.

Az intézményünk változatos és korszerű nevelési módszereket alkalmaz, mely alkalmas arra, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára is magas színvonalú nevelőmunkát végezzen.

Pedagógiai munka kiemelt területei :

Egészséges életmódra nevelés

Egészséges életmódra nevelésünk célja a gyermekek egészséges életvitel igényének kialakítása, testi fejlődésük elősegítése, egészségük védelme.

Kiemelt figyelmet fordítunk, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében a helyes higiénés szokások elsajátíttatására.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

A többnyireingerszegény környezetből alacsony beszédkészetéssel és szókinccsel érkező, valamint az SNI beszéd fogyatékos gyermekek nevelése során különös gondot fordítunk a beszédkészség fejlesztésére, verbális és drámajátékok segítségével. Nyelvi játékaikkal ritmusérzéküket fejlesztjük, oldjuk a beszédgátlásokat. Mese-vers-dramatikus játékokkal fejlesztjük nyelvi kifejezőképességeiket, irodalmi műveink választásánál érvényesül a pedagógiai-pszichológiai, módszertani tudatosság. A szakemberek segítségét, tanácsait folyamatosan igénybe, figyelembe vesszük.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért nagyon fontos hogy a szociálisan hátrányos helyzetű és az SNI kisgyermek is azt érezze, hogy biztonságos, szeretetteljes, derűs légkör veszi körül. Pedagógiai munkánkat áthatja az odafigyelés, meghallgatás, a saját érzések elmondása, mások érzéseinek elfogadása, ezáltal gyermekeink örömteli optimizmusa fejlődik.

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösség által, a közösség normáinak érvényesítésével.

Óvodai életünket úgy szervezzük, hogy sok közös élmény, sok közös tevékenység történhessen, ezáltal erősödnek olyan erkölcsi tulajdonságok a gyermekekben, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, szabálytartás, önzetlenség.

A gyermekek óvodai nevelésük során a közösségi tevékenységekben hovatartozásuktól függetlenül vesznek részt, tehát a beilleszkedési zavarral, tanulási, nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek inkluzív pedagógiai módszerek alkalmazásával nevelődnek csoporttársaikkal együtt.

Kötelezettségek és felelősség

Az intézmény vezetője felelős azért, hogy az intézmény minden dolgozója, óvodásai, a szülők, és a társadalmi partnerek számára elérhető legyen a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi program, ismerjék és kövessék a benne foglaltakat. Az ő felelőssége annak biztosítása is, hogy az intézmény dolgozói minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a program végrehajtásához. Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg kell tennie a szükséges lépéseket. Éppen ezért az elfogadott programot az intézményben jól látható helyen ki kell függeszteni.

Az intézmény vezetője felelős a közoktatási intézményi esélyegyenlőségi program megvalósításának koordinálásáért, a program végrehajtásának nyomon követéséért, és az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálásáért.

A nevelőtestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A nevelőtestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a programban foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló, szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy ismerje az intézményi esélyegyenlőségi programot és magára nézve is kötelezőként, kövesse azt.

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Nevelőtestületünk különös figyelemmel kíséri az óvodánkba járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek életét, folyamatosan kapcsolatot tartunk, együttműködünk a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel. Részt veszünk a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében.

Óvodánk gyermekvédelmi felelősei szükség esetén jelzést tesznek a Gyermekjóléti és Gyermekvédelmi Központ családgondozói felé, valamint közreműködnek a családlátogatásokon, a bírósági tárgyalásokon.

Óvoda – iskola átmenet támogatása

A csoportos óvónők fogadóórán tájékoztatják a szülőket a gyermekek egyéni fejlettségéről. Minden gyermekről, különös figyelemmel a magatartási és részképességzavaros gyermekekről a csoportos óvodapedagógusok egyéni fejlettségmérő és fejlesztést, meghatározó lapot vezetnek, melyben az óvodai nevelés során évente tapasztalt változásokat rögzítik, meghatározzák a fejlesztési irányokat, és azok módszerének, eszközeinek szükségességét.

Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka

Óvodáinkban az igényeknek megfelelően, rendszeresen tartanak fejlesztő foglalkozásokat utazó szakemberek. Május folyamán az tanköteles korú gyermekek szűrését végzik. Az eredmények értékelése után azok a gyermekek, akik az iskolaérettség eléréséhez még támogatást igényelnek, illetve fejlődésük az óvodai csoportfoglalkozások során részben biztosított, külön fejlesztést javasolnak.

Az érintett iskolákkal közös óvoda - iskola átmenetet segítő programok

A nevelőtestületünk, valamint a gyermekek fejlesztését végző utazó szakemberek segítenek abban, hogy a szülők a gyermekük számára legmegfelelőbb iskolát válasszák (speciális intézmény, kislétszámú osztály, stb.).

A gyerekek fejlődésének utánkövetése

Az óvodából iskolába kerülő gyermekek fejlődését az óvodapedagógusok nyomon követik, oly módon, hogy az iskolák nyílt, bemutató óráin részt vesznek, így az óvónők az általános iskola első osztályában is figyelemmel kísérhetik a gyermek előmenetelét.

Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat

A Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálat munkatársaival a kapcsolatot az óvoda gyermekvédelmi felelősei tartják. Évente több alkalommal esetmegbeszéléseken vesznek részt, kérésre óvodai pedagógiai vélemény készítésében közreműködnek. A gyermekek érdekében a tudomásukra jutott családi konfliktusok kezelésében, rendezésében részt vesznek.

Védőnői hálózat

A védőnők intézményeinket rendszeresen látogatják, a gyermekek egészséges fejlődését csoportonként ellenőrzik, különösen figyelnek a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek gondozottságára, testi fejlődésére, egészségére. Rendkívüli esetekben az óvoda jelzésére azonnali intézkedéseket tesznek (pl. tetvesség szűrése).

Pedagógiai Szakszolgálat

Évente több esetben kérünk szakvéleményt, konzultálunk az adott gyermekek érdekében, az egymásra épülő egyedi fejlesztések eredményességét megbeszéljük. A kapcsolattartó szakemberek kérésünkre kilátogatnak óvodáinkba, esetmegbeszéléseket tartunk.

Beszédfejlesztő munkatársai intézményeinkben folyamatosan fejlesztik a beszéd fogyatékos, a megkésett beszédfejlődésű, a mutista, és beszédhibás gyermekeket. A fejlesztési lehetőségekről, eredményekről tájékoztatják a nevelőtestületet, és az érintett gyermekek szüleit.

Konzultáció és visszacsatolás

Az intézményi esélyegyenlőségi programot az intézmény a nevelőtestülettel, a Szülői Szervezet tagjaival, a fenntartóval fogadtatja el.

A programmal kapcsolatos vélemények, javaslatok dokumentálásáért az intézmény vezetője felel. A programmal kapcsolatos véleményt szóban is tehet a szülő, vagy annak képviselője, ez esetben, kérésére javaslatát írásba kell foglalni és a javaslattevő ellenjegyzése után dokumentálni kell.

Intézményi önértékelés, eredményesség

Az intézmény biztosítja az óvodapedagógusok felkészítését, felkészültségük értékelését és folyamatos továbbképzésüket különös tekintettel a differenciált bánásmód, a szociális és családi problémák azonosítása, valamint a közoktatási esélyegyenlőség területére.

Az intézmény – fenntartója felé – biztosítja a program megvalósításával kapcsolatos éves esélyegyenlőségi programhoz kapcsolódó adat- és információszolgáltatást, illetve a fenntartó által soron kívül igényelt információkat. Az intézmény esélyegyenlőségi programjának elkészítéséhez és szükséges adatok és információk szolgáltatásáról, valamint az éves jelentés elkészítéséről az intézmény vezetője saját felelősségi körében gondoskodik. Az intézmény az elkészült jelentéseket a fenntartó felé továbbítja.

Szankcionálás

Az intézményi esélyegyenlőség megsértését érintő eseteket és panasztételeket az intézmény vezetője köteles kivizsgálni a fenntartó képviselőjének és a panasztevőnek, továbbá, ha szükséges, független szakértő bevonásával. Az esélyegyenlőség megsértésének megállapítása esetén az intézmény köteles az esélyegyenlőséget sértő intézkedést, programot, vagy állapotot megszüntetni. Ellenkező esetben a fenntartó köteles az intézménnyel, illetve az intézmény vezetőjével szemben saját hatáskörében eljárni.

A jelen programban meghatározott, a fenntartó felelősségi körében jelentkező mulasztások esetén a fenntartó mulasztását az illetékes közigazgatási hivatal, vagy más felettes hatóság állapíthatja meg, a fenntartóval szemben saját hatáskörében járhat el.